

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Aktuální problémy v právu a praxi v oblasti Celní
správy České republiky**

Bc. Petra Kejlová

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Petra Kejlová

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Aktuální problémy v právu a praxi v oblasti Celní správy České republiky

Název anglicky

Current problems in law and practice of customs administrations in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem této diplomové práce bude přiblížení problematiky ochrany duševního vlastnictví s přihlédnutím k činnosti Celní správy České republiky. Dílčím cílem diplomové práce bude provedení analýzy právních předpisů upravující ochranu duševního vlastnictví, tak aby byla dostatečně vymezena teoretická část práce pro možno aplikaci analytické části práce. Cílem analytické části práce bude zjistit současnou výši způsobených škod v souvislosti s porušením práv ochranné známky při dovozu zboží do České republiky. Výstupem diplomové práce bude, na základě provedeného šetření a následné analýzy získaných dat, potvrzení či vyrácení stanovené hypotézy, tedy skutečnosti, zda je postup a oprávnění Celní správy České republiky dostačující. V případě zjištění nedostatků budou autorem diplomové práce navrženy opatření ke zjednodušení celého procesu vedoucího k efektivnosti práce Celní správy České republiky.

Metodika

V teoretické části práce bude využita metoda shromažďování sekundárních dat – právních předpisů, odborné literatury, elektronických databází a interních předpisů Celní správy České republiky vztahující se k ochranně práv duševního vlastnictví. Dále bude použita metoda analýzy a popisu.

V praktické části práce bude provedeno shromažďování statistických dat, následně bude provedena jejich analýza, komparace a následné vyhodnocení. Pro ověření stanovených hypotéz bude použita metoda kvalitativního výzkumu, a to konkrétně řízených rozhovorů, tak aby byly potvrzeny nebo vyvráceny navržené hypotézy. Na základě zjištěných a sumarizovaných dat budou vyvozeny závěry a budou navržena opatření k efektivnosti činnosti Celní správy České republiky.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

celní správa, duševní vlastnictví, ochranná známka, zboží, padělky, autorské právo, legislativa

Doporučené zdroje informací

Další literatura po domluvě s vedoucím diplomové práce

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003

Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství (kodifikované znění)

Vyhláška č. 358/2014 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví

Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů

Předběžný termín obhajoby

2020/21 ZS – PEF (únor 2021)

Vedoucí práce

Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 2. 12. 2020

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 12. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 17. 02. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Aktuální problémy v právu a praxi Celní správy České republiky" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 21. března 2021

Poděkování

Rád(a) bych touto cestou poděkoval(a) Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D.et Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Aktuální problémy v právu a praxi v oblasti Celní správy České republiky

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na ochranu duševního vlastnictví Celní správy České republiky, s cílem zjistit současnou výši způsobených škod v souvislosti s porušováním práv ochranné známky při dovozu zboží do České republiky. Na základě zjištěných nedostatků v právní úpravě bude navržena její modifikace, tak aby doporučená opatření vedla k efektivní činnosti Celní správy České republiky. Diplomová práce je rozdělena do dvou částí, a to do teoretické a praktické. Teoretická část obsahuje přehled právní úpravy, zaměřené na ochranu práv duševního vlastnictví v oblasti Celní správy České republiky. Přičemž je členěna na smlouvy mezinárodní, legislativu Evropské unie a právní řád České republiky. V praktické části jsou analyzovány současné výše způsobených škod porušováním duševního vlastnictví ochranné známky, včetně výčtu země odeslání, nejčastější přepravy a kategorie zboží porušující práva duševního vlastnictví a zadrženého zboží dle jednotlivých úřadů Celní správy České republiky. Dále na základě kvalitativního výzkumu, konkrétně řízených rozhovorů s osobami, které se profesně zabývají duševním vlastnictvím, je uveden názor na právní úpravu oblasti duševního vlastnictví. Jsou diagnostikovány právní nedostatky s následným navržením možných úprav.

Klíčová slova: Celní správa České republiky, duševní vlastnictví, ochranná známka, zboží, padělek, autorské právo, právní úprava, efektivnost, celní řízení, způsobená škoda

Current problems in law and practice of customs administrations in the Czech Republic

Abstract

The diploma thesis is focused on the protection of intellectual property of the Customs Administration of the Czech Republic, in order to determine the current amount of damage caused in connection with trademark infringement during the import of goods into the Czech Republic. The thesis is divided into two parts, that in the theoretical and practical. The theoretical part contains an overview of the legislation aimed at protecting intellectual property rights in the field of Customs Administration of the Czech Republic. It is divided into international treaties, European Union legislation and the legal order of the Czech Republic. The practical part analyzes the current amount of damage caused by infringement of intellectual property trademarks, including a list of countries of dispatch, the most common shipments and categories of goods infringing intellectual property rights and seized goods according to individual offices of the Customs Administration of the Czech Republic. Furthermore, on the basis of qualitative research, specifically controlled interviews with persons who deal professionally with intellectual property, an opinion is given on the legal regulation in the field of intellectual property. Legal deficiencies are diagnosed with subsequent suggestions for possible adjustments.

Keywords: Customs Administration of the Czech Republic, intellectual property, trademark, goods, counterfeit, copyright, legal regulation, efficiency, customs proceedings, caused damage

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická část – přehled platné právní úpravy	15
3.1 Mezinárodní smlouvy.....	15
3.1.1 Univerzální mezinárodní smlouvy.....	15
3.1.2 Autorské mezinárodní smlouvy	18
3.1.3 Průmyslové mezinárodní smlouvy.....	19
3.2 Legislativa Evropské unie	20
3.2.1 Ochranné známky	23
3.2.2 Ochrana průmyslových vzorů.....	24
3.2.3 Autorská práva a práva související	24
3.3 Právní řád České republiky	25
3.3.1 Zákon č. 242/2016 Sb.	26
3.3.2 Zákon č. 355/2014 Sb.	26
3.3.3 Vyhláška č. 358/2014 Sb.	26
3.3.4 Zákon č. 634/1992 Sb.	27
3.3.5 Ochrana průmyslových vzorů.....	27
3.3.6 Zákon č. 121/2000 Sb.	32
4 Praktická část - analýza zkoumané problematiky	33
4.1 Novodobá historie Celní správy České republiky.....	33
4.1.1 Kompetence Celní správy České republiky.....	34
4.1.2 Celní řízení.....	35
4.1.3 Duševní vlastnictví	36
4.2 Ochrana duševního vlastnictví Celní správou České republiky.....	43
4.2.1 Pozastavení propuštění nebo zadržení zboží na základě žádosti	44
4.2.2 Pozastavení propuštění nebo zadržení zboží před schválením žádosti.....	46
4.2.3 Zničení zboží a zahájení řízení	47
4.2.4 Zničení zboží v malých zásilkách.....	48
4.2.5 Předání padělků k humanitárním účelům	48
5 Škody způsobené při porušování práv duševního vlastnictví ochranné známky při celním řízení	50
5.1 Zadržené zboží	50
5.1.1 Zadržené zboží dle země odeslání	52

5.1.2	Přeprava zadržného zboží	52
5.1.3	Zadržné zboží dle úřadů	53
5.1.4	Zadržné zboží dle kategorie	54
6	Řízené rozhovory	56
6.1	Řízené rozhovory s osobami zabývající se problematikou duševního vlastnictví	57
6.2	Analýza a interpretace získaných dat z řízených rozhovorů	66
7	Výsledky a diskuse	70
7.1	Zjištěné nedostatky v právní úpravě ochrany duševního vlastnictví	70
7.1.1	Zjištěné nedostatky v právní úpravě Evropské unie	70
7.1.2	Zjištěné nedostatky v národní právní úpravě	71
7.2	Návrhy na odstranění nedostatků v právní úpravě	71
7.3	Návrhy opatření k efektivnosti Celní správy České republiky	73
8	Závěr	75
9	Seznam použitých zdrojů	77
10	Přílohy	82

Seznam tabulek

Tabulka č. 1, Počet kusů a hodnota zadržného zboží za rok 2019	51
Tabulka č. 2, Počet kusů a hodnota zadržného zboží za rok 2020	51
Tabulka č. 3, Druhy přepravy	52
Tabulka č. 4, Kategorie porušení	54

Seznam grafů

Graf č. 1, Počet položek na clení úřady	53
---	----

Seznam použitých zkratk

CITES – Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin)

COPIS - Council of Professors of Instructional Supervision (Informační systém pro zlepšení spolupráce a sdílení informací mezi členskými zeměmi Evropské unie)

EET – Elektronická evidence tržeb

ERIAN – Elektronická analýza rizik

EPÚ – European Patent Convention (Evropská patentová úmluva)

ES – Evropské společenství

ESD – Vstupní souhrnné prohlášení

EU – Evropská unie

EUIPO – European Union Intellectual Property Office (Evropská unie pro duševní vlastnictví)
ICS – Import Control Systém
NATO - North Atlantic Treaty Organization (Organizace Severoatlantické smlouvy)
OECD – Organisation for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OSN – United Nations (Organizace spojených národů)
SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie
TRIPS – Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví)
UNESCO – United Nations Educational (Organizace OSN pro vzdělání a kulturu)
WIPO – World Intellectual Property Organization (Světová organizace duševního vlastnictví)
WTO – World Trade Organization (Obchodní světová organizace)

1 Úvod

Celní správa České republiky je bezpečnostním sborem, sledující ochranu ekonomických a bezpečnostních zájmů České republiky a jejich občanů, aktivně podporuje obchod a bojuje proti podvodům. Vstupem České republiky do Evropské unie, 1. května 2004, nabyla Celní správa České republiky ke stávajícím povinnostem mnoho nových kompetencí, zaměřené na fiskální a kontrolní činnosti např. správa spotřebních a ekologických daní, kontrola hazardních her a dodržování zákazu reklamy na nepovolené nebo neohlášené hazardní hry, kontrola evidence tržeb (EET), kontrola nelegálního zaměstnávání cizinců, kontrola zaměřená na odhalování přepravy drog a jejich prekurzorů atd. Jednou z těchto pravomocí je i ochrana práv duševního vlastnictví, která se za uplynulá desetiletí velmi zefektivnila a posílila. Čemuž také odpovídá tzv. Watch List, každoročně vydávaný Úřadem obchodního zmočněnce USA, v němž klasifikují ochranu a vymáhání práv k duševnímu vlastnictví ve světě. Součástí tohoto listu je také seznam zemí, které nedostatečně chrání práva k duševnímu vlastnictví, v němž Česká republika již několik let nefiguruje.

Pro lidské populace je od nepaměti důležité chránit svůj hmotný majetek (jako jsou budovy, pozemky a jiné), neboť jeho hodnota je pro ni mnohdy nevyčíslitelná. V současné době je ochrana hmotného majetku zabezpečována různými bezpečnostními systémy (venkovní kamery, alarmy, bezpečnostní dveře a jiné). Ostatně již v Listině základních práv a svobod, Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., je v čl. 11 zakotveno, že *„každý má právo na majetek“* a v odstavci 1 čl. 34 je uvedeno, že *„práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem“*. Stejně tak je tedy velmi důležité chránit i nehmotný majetek, jehož typickým příkladem jsou výtvořry lidské tvůrčí činnosti. Nehmotný majetek není závislý na hmotném majetku což znamená, že může být využíván neomezeným počtem osob, na jakémkoliv místě a bez újmy, a právě proto v této oblasti může dojít při nesprávném ošetřeniím k dosti velkým ztrátám. Součástí nehmotného majetku je také výše zmíněné téma duševní vlastnictví. Proto je velmi důležité zabezpečit i tuto oblast. Ochrana práv duševního vlastnictví je tvořena značným množstvím národních, nadnárodních i mezinárodních právních norem, vymezujících vznik, ochranu a zánik. Dále stanovují podmínky, za kterých jsou práva uplatňována, kdo a kde je může uplatnit.

Cílem diplomové práce jsou Aktuální problémy v právu a v praxi v oblasti Celní správy České republiky. K přehlednění tématu bude v diplomové práci analyzována a popsána právní úprava ochrany práv duševního vlastnictví Celní správou České republiky, z čehož dále bude autor vycházet, neboť budou-li zjištěné nedostatky v právní úpravě, dojde k návrhu jejich řešení.

Součástí diplomové práce bude zjištění současné výše způsobených škod v souvislosti s porušením práv ochranné známky při dovozu zboží do České republiky. Pro ověření či vyvrácení stanovených hypotéz bude použita metoda kvalitativního výzkumu – řízený rozhovor s odborníky zabývajícími se danou problematikou ochrany práv duševního vlastnictví.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce bude přiblížení problematiky ochrany práv duševního vlastnictví s přihlédnutím k činnosti Celní správy České republiky. Dílčím cílem diplomové práce bude provedení analýzy právních předpisů upravující ochranu duševního vlastnictví tak, aby byla dostatečně vymezena teoretická část práce pro možnou aplikaci analytické části práce. Cílem analytické části práce bude zjistit současnou výši způsobených škod v souvislosti s porušením práv k ochranné známce při dovozu zboží do České republiky. Výstupem diplomové práce bude, na základě provedeného šetření a následné analýzy získaných dat, potvrzení či vyvrácení stanovené hypotézy, tedy skutečnosti, zda je postup a oprávnění Celní správy České republiky dostačující. V případě zjištění nedostatků budou autorem diplomové práce navrženy opatření ke zjednodušení celého procesu vedoucího k efektivnosti práce Celní správy České republiky.

2.2 Metodika

Diplomová práce bude rozčleněna do dvou základních částí, teoretické části a praktické části. V teoretické části bude využita metoda shromažďování sekundárních dat právních předpisů, odborné literatury, elektronických databází a interních předpisů Celní správy České republiky, vztahující se k ochraně práv duševního vlastnictví. Dále bude použita metoda analýzy a popisu právních předpisů jako jsou mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, právních předpisů Evropské unie a České republiky. Vzhledem k rozsáhlé právní úpravě ochrany práv duševního vlastnictví dojde k představení pouze základních mezinárodních smluv a právních předpisů.

Na teoretickou část naváže praktická část, kde bude využita metoda shromažďování statistických dat, dále bude provedena komparace a následné vyhodnocení právní úpravy, zda můžeme hovořit o dostačující a účelné právní úpravě či nikoli. Pro ověření stanovených hypotéz bude použita metoda kvalitativního výzkumu, a to konkrétně řízených rozhovorů, tak aby byly potvrzeny nebo vyvráceny navržené hypotézy. Na základě zjištěných a sumarizovaných dat budou vyvozeny závěry a budou navržena opatření k efektivnosti činnosti Celní správy České republiky.

Hlavním tématem diplomové práce je duševní vlastnictví, abychom lépe porozuměli dané problematice, bude vysvětlen pojem duševní vlastnictví a systematika práv duševního vlastnictví. Řešení porušování práv duševního vlastnictví je v kompetencích několika organizací. Vzhledem k tomu, že jedním z cílů diplomové práce je zjistit výši způsobených škod v souvislosti s porušováním práv k ochranné známce při dovozu zboží, bude práce zaměřena z pohledu Celní správy České republiky, která se zabývá dovozem zboží a také proto, že samotný autor je služebně zařazen v Celní správě České republiky. Jak již bylo uvedeno, Celní správa České republiky hraje v ochraně práv duševního vlastnictví značnou roli, z toho důvodu bude v této diplomové práci představena Celní správa České republiky jako organizační celek. V souvislosti s cílem diplomové práce se bude autor zabývat kontrolní činností ve vztahu ke zboží podléhajícímu celnímu dohledu, konkrétně při dovozu zboží.

Praktická část diplomové práce bude zaměřena na zkoumání výše způsobených škod v souvislosti s porušováním práv k ochranné známce při dovozu zboží pomocí metod shromažďování statistických dat. Průzkum bude prováděn získáním statistických dat v interních evidencích a v aplikacích Celní správy České republiky, zabývajících se ochranou práv duševního vlastnictví. Pomocí analýzy a statických metod budou získaná data zpracována s cílem zjistit výši způsobených škod.

Na závěr autor shrne veškeré informace získané pomocí analýz, statistických metod, řízených rozhovorů a předloží jeho vlastní názor na ochranu práv duševního vlastnictví. Jestliže autor zjistí dle svého uvážení nedostačující právní úpravu, předloží návrh k úpravě právních předpisů, tak aby práce Celní správy České republiky byla co nejvíce efektivní.

3 Teoretická část – přehled platné právní úpravy

Z existujících celkových patentů je 97 % drženo zeměmi Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development – OECD) a 90 % nadnárodními společnostmi. (BusinessInfo.cz)

V České republice je právní ochrana duševního vlastnictví na úrovni mezinárodního práva, nadnárodního práva a práva Evropské unie. Jedná se tedy o značně rozměrný obsah. K vzhledem k zaměření diplomové práce na činnost Celní správy České republiky bude věnována pozornost hmotněprávním předpisům upravující její činnost v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví.

3.1 Mezinárodní smlouvy

Jedním z pramenů práva České republiky jsou mezinárodní smlouvy, jejichž souvislost s vnitrostátními smlouvami je upravena v čl. 10 Ústavy České republiky: „*Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva*“. (Ústava České republiky)

Česká republika se zavázala dodržovat řadu mezinárodních smluv na ochranu duševního vlastnictví, je členem mnoha mezinárodních organizací (WIPO, NATO, OSN, OECD, UNESCO, WTO). Pro velké množství mezinárodních smluv budou uvedeny jen ty nejzákladnější.

3.1.1 Univerzální mezinárodní smlouvy

Na základě Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví podepsané v červenci 1967 ve Stockholmu, jejímž cílem je prostřednictvím spolupráce mezi státy v účelné součinnosti s ostatními mezinárodními organizacemi podporovat ochranu duševního vlastnictví na celém světě a zajistit správnou spolupráci mezi uniemi, byla téhož roku zřízena Světová organizace duševního vlastnictví, oficiálním názvem World Intellectual Property Organization (WIPO), která je organizací Spojených národů (OSN). (Vyhláška č. 69/1975 Sb.)

Česká republika se stala členem této organizace 1. ledna 1993. Do mezinárodních smluv, upravujících ochranu duševního vlastnictví, které Světová organizace duševního

vlastnictví spravuje, patří například: Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Pařížská úmluva, Madridská dohoda, Bernská úmluva a mnoho dalších. (Úřad průmyslového vlastnictví)

Pařížská úmluva

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883 byla sjednána v Paříži, revidovaná v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934 a v Lisabonu dne 31. října 1958, v České republice ji vyhlásilo ministerstvo zahraničních věcí vyhláškou č. 69/1975 Sb., a její náplní je úprava a ochrana práv průmyslového vlastnictví. Na základě Pařížské úmluvy vznikla tzv. Pařížská unie (Unie na ochranu průmyslového vlastnictví), jejímž členem je i Česká republika. Předmětem úmluvy je ochrana průmyslového vlastnictví, jako jsou patenty na vynálezy, průmyslové vzory nebo modely, užité vzory, obchodní jméno a údaje o provenienci zboží nebo označení jeho původu, tovární nebo obchodní známky, známky služeb. Nevztahuje se ale jen na průmysl a obchod ve vlastním slova smyslu v nejširším pojetí, nýbrž i na průmysl zemědělský a těžařský, na umělé nebo přirozené výrobky (např. víno, ovoce, minerální vody, mouku, pivo atd.). Úmluva se také vztahuje na potlačování nekalé soutěže. Příslušníkům každé unijní země, přísluší stejná ochrana (průmyslového vlastnictví) v ostatních unijních zemích, jako poskytuje stát vlastním příslušníkům. Nesmí se však od těchto příslušníků požadovat, aby měli závod či bydliště v zemi, ve která žádá o ochranu. Povinností každého smluvního státu je zřízení na svém území zvláštní instituci, která se zabývá průmyslovým vlastnictvím. V České republice je touto institucí Úřad průmyslového vlastnictví. (Vyhláška č. 90/1962 Sb.)

Bernská úmluva o ochraně děl literárních a uměleckých

Do poloviny 19. století byly mezi jednotlivými státy uzavírány pouze bilaterální smlouvy. V roce 1886 je devíti státy uzavírána nejstarší mezinárodní úmluva, obsahující ochranu práv autorů, jejich literárních a uměleckých děl. Jedná se o Bernskou úmluvu o ochraně děl literárních a uměleckých, která je vyhlášena v České republice vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 133/1980 Sb. ze dne 9. září 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, revidovaná v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněná v Bernu dne

20. března 1914 a revidovaná v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971. Dle této úmluvy mají členské státy povinnost, bez nutnosti registrace díla, automaticky poskytnout ochranu autorským právům, která se řídí právním řádem členského státu, kde se uplatňuje. Díla jsou tedy chráněna již v době jejich vzniku či chvíle, kdy jsou zachycená na hmotný záznam, pokud tak určí stát. Autorská díla jsou dle této dohody členěna na práva majetková a osobnostní. Obě tato práva musí být chráněna po dobu autorova života a dále pak 50 let po jeho úmrtí. (Vyhláška č. 133/1980 Sb.)

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví

S počátky globalizace, zrychlováním pohybu informací a rozvojem technologií se začínaly projevovat obchodní aspekty práv duševního vlastnictví. Roku 1994 tak vzniká dohoda TRIPS, plným názvem Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights neboli Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví, která byla vyjednána v rámci Uruguayského kola (1986-1994), čímž se ochrana duševního vlastnictví zapojuje do mezinárodního obchodu, a proto není spravována WIPO, ale WTO. (AMO)

Cílem dohody TRIPS je omezení překážek a narušení mezinárodního obchodu, prosazování přiměřené a účinné ochrany práv duševního vlastnictví a zajištění, aby samotná opatření a postupy vymáhání nezapříčinily bariéry legitimního obchodu. S tímto také úzce souvisí článek. *„Ochrana a dodržování práv k duševnímu vlastnictví by měly přispět k podpoře technických inovací a k převodu a rozšiřování technologie, ke vzájemným výhodám výrobců a uživatelů technických znalostí způsobem, přispívajícím k sociálnímu a ekonomickému blahobytu a k rovnováze.“* Duševním vlastnictvím jsou pro účely dohody TRIPS veškeré kategorie duševního vlastnictví a zahrnují obchodní značky, autorská a související práva, patenty, ochrana nezveřejněných informací, průmyslové vzory a design integrovaných obvodů. (World trade organization)

Dohoda se vztahuje na pět širokých otázek:

- jak poskytnout adekvátní ochranu práva duševního vlastnictví,
- jak by měly země přiměřeně vynucovat tato práva na svém území,
- jak by měly být uplatňovány základní principy obchodního systému a další mezinárodní dohody o duševním vlastnictví,

- jak řešit spory o duševní vlastnictví mezi členy WTO zvláštní a přechodná opatření během zavádění nového systému. (BusinessInfo.cz)

3.1.2 Autorské mezinárodní smlouvy

Římská úmluva na ochranu výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací

Tato úmluva byla sjednána Mezinárodní úmluvou o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací ze dne 26. října 1961, v České republice vyhlášena vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 192/1964 Sb. Společně s Ženevskou úmluvou na ochranu výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému kopírování je úmluvou, která mezinárodně upravuje práva, která jsou příbuzná k právům autorským. (Ministerstvo průmyslu a obchodu)

Ženevská úmluva na ochranu výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému kopírování

Úmluva byla sjednána 29. října 1971 v Ženevě, v České republice vyhlášena vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 32/1985 Sb. Tato úmluva se zabývá především ochranou výrobců zvukových záznamů smluvních států „*vyhotovení snímků bez souhlasu výrobce a proti dovozu takovýchto snímků, pokud se takové vyhotovení nebo dovoz uskutečňují za účelem veřejného rozšiřování, stejně tak se ochrana vztahuje i na rozšiřování takovýchto snímků*“ (Vyhláška č. 32/1985 Sb.)

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech

Uzavřena dne 26. října 1961 v Římě, v České republice vyhlášena vyhláškou ministra zahraničních věcí č.192/1964 Sb. Tato mezinárodní smlouva vznikla reakcí na modernizaci technologického a technického vývoje s pokrokem. Rozšiřuje a výstižněji formuluje práva výkonných umělců. (Koukal a Neckář 2011)

3.1.3 Průmyslové mezinárodní smlouvy

Madridská dohoda

Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek ze dne 14. dubna 1891, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934 a v Nice dne 15. června 1957, vyhlášena vyhláškou mistra zahraničních věcí č. 67/1967 Sb. Madridská dohoda současně s Protokolem k této dohodě zajišťují příslušníkům smluvních stran ochranu jejich známek, a to ve všech smluvních státech Madridské dohody nebo Protokolu. Podmínkou je podání registrace u svého národního zápisného úřadu a poté u Mezinárodního úřadu Světové organizace duševního vlastnictví v Ženevě. (epravo.cz)

Jestliže smluvní země nepřistoupily k této dohodě, ale vyhovují podmínkám stanovených Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, jsou ve stejném postavení jako členské země. (Vyhláška č. 67/1967 Sb.)

Niceská dohoda o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek

Dohoda ze dne 15. června 1957, revidované ve Stockholmu dne 14. července 1967, v České republice vyhlášena vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 118/1979 Sb., díky které vznikl jednotný systém klasifikace třídění výrobků a služeb. Výrobky a služby jsou řazeny do tříd, které umožňují lepší identifikaci. (Čermák et al. 2007)

Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů

Haagská dohoda ze dne 6. listopadu 1925, revidována v Londýně dne 2. června 1934 a v Haagu dne 28. listopadu 1960. Tato dohoda zajišťuje ochranu průmyslových vzorů členských států podáním přihlášky u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví. (Koukal 2007)

Lisabonská dohoda o ochraně označení původu a o jejich mezinárodním zápisu

Ze dne 31. října 1958, revidované ve Stockholmu dne 14. července 1967, v České republice vyhlášena vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 67/1975 Sb. Dohoda,

která umožňuje mezinárodní zápis označení původu zboží, a to prostřednictvím WIPO. (Ministerstvo průmyslu a obchodu)

Úmluva o udělování evropských patentů (Evropská patentová úmluva)

Přijata dne 5. října 1973 v Mnichově, revidována aktem revidujícím článek 63 EPÚ ze 17. prosince 1991 a Revizním aktem EPÚ z 29. listopadu 2000 (EPC 2000) (Úřad průmyslového vlastnictví), v České republice vyhlášena sdělením ministerstvem zahraničí č. 69/2002 Sb. m. s. Jedná se o Evropské právo pro udělování patentů. Úmluvou se vytváří společné právo pro udělování patentů na vynálezy pro smluvní státy nazývané se evropské patenty. Ty mají v každém smluvním státě stejný účinek a podléhají stejnému režimu jako patenty udělené v určitém státě, není-li stanoveno jinak. Úmluvou je zřízena Evropská patentová organizace, jež je vybavena správní a finanční autonomií. (European Patent Office)

Jak je uvedeno v úvodu této kapitoly mezinárodních smluv, úmluv a dohod upravujících ochranu duševního vlastnictví je značné množství a není tedy možné je zde všechny uvést.

3.2 Legislativa Evropské unie

Opatření, která přijmou orgány Evropské unie, jsou založena na smlouvách. Všechny závazné dohody mezi členskými státy stanovují cíle Evropské unie a pravidla pro fungování jejích orgánů, způsoby, jakým jsou rozhodnutí přijímána a vztahy mezi Evropskou unií a jejími členy. Výchozím prvkem právních předpisů Evropské unie jsou smlouvy, kterým se také říká primární právo. Sekundárním právem se označují soubory právních předpisů vycházejících ze zásad a cílů smluv (například nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska). (Evropská komise)

V březnu roku 1998 začala přístupová jednání České republiky do Evropské unie. Pět let poté podepsali Václav Klaus (tehdejší prezident České republiky) a Vladimír Špidla (v té době ministerský předseda České republiky) v Aténách Smlouvu o přistoupení České republiky do Evropské unie, která nabývá platnost v roce 2004.

Roku 2009 vstoupila v platnost Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU), čímž Evropská unie získala výslovnou pravomoc přijímat předpisy i v oblasti duševního vlastnictví. Práva duševního vlastnictví jsou vymezena jak vnitrostátními právními

předpisy, tak i právními předpisy Evropské unie. SFEU stanovila, v rámci vytvoření a fungování vnitřního trhu, opatření k vytvoření unijních práv k duševnímu vlastnictví, zajišťující jednotnou ochranu v Evropské unii, na jejíž úrovni byl zaveden centralizovaný režim pro vydávání povolení, koordinaci a kontrolu. Hlavním cílem Evropské unie je vytvoření jednotného evropského systému, jako je tomu u ochranných známek a průmyslových vzorů Evropské unie, za jejichž správu odpovídá Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO).

Vzhledem k zaměření této diplomové práce „Aktuální problémy v právu a praxi v oblasti Celní správy České republiky“ se autor rozhodl nejprve rozebrat legislativu upravující činnost Celní správy České republiky v souvislosti s ochranou práv duševního vlastnictví. Právě Celní správa České republiky je jedním z orgánů státní správy, jenž se podílí na ochraně práv duševního vlastnictví, která se při výkonu svých pravomocí řídí v této oblasti legislativou Evropské unie především Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 a prováděcím nařízením Komise (EU) č. 1352/2013 ze dne 4. prosince 2013, kterým se zavádějí formuláře upravené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány. (Celní správa ČR)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 obsahuje revidovaná procesní pravidla pro účely vymáhání práv duševního vlastnictví u zboží podléhajícímu celnímu dohledu či celní kontrole celních orgánů.

Nařízení se vztahuje je především na zboží:

- pokud vstupuje na celní území Evropské unie nebo pokud je opouští,
- jestliže je v celním prohlášení navrženo k propuštění do volného oběhu, ke zpětnému vývozu nebo k vývozu,
- je-li umístěno do režimu s podmíněným osvobozením od cla, svobodného skladu nebo do svobodného pásma.

Součástí tohoto nařízení jsou stanoveny postupy pro žádosti za účelem zjištění, zda došlo k porušení práva duševního vlastnictví, které zahrnuje autorské právo,

(průmyslový) vzor, zeměpisné označení, ochrannou známku, patent, dodatkové ochranné osvědčení pro pesticidy, topografii polovodičového výrobku, dodatkové ochranné osvědčení pro léčivé přípravky, odrůdové právo, právo duševního vlastnictví, chránící vynálezy a pro obchodní název. (Nařízení EU č. 608/2013)

Nařízením jsou stanoveny podmínky pro činnost celních orgánů, pokud dojde k pouhému podezření, že došlo k porušení práv duševního vlastnictví, dále opatření, která jsou potřeba učinit proti zboží, u kterého bylo zjištěno porušení práv duševního vlastnictví. Je jím rozšířen zahrnutý rozsah porušení práv duševního vlastnictví, čímž posiluje pravomoci celních orgánů při kontrolách zboží, které je pod celním dohledem (kromě komerčního zboží v osobních zavazadlech cestujících). Umožňuje získání vysoce kvalitních informací pro celní orgány pro komplexní posouzení rizik porušení práv duševního vlastnictví a stanovuje právní základ pro ústřední databázi k evidenci žádostí o celní opatření a zadržení zboží, které porušuje práva duševního vlastnictví, včetně výměny informací mezi celními orgány.

Pro snížení administrativní zátěže stanovuje nařízení společný postup pro veškeré druhy porušení práv duševního vlastnictví, spadajícího do oblasti jeho působnosti. Díky tomuto postupu může dojít ke zničení zboží bez zahájení soudního řízení držitelem práv za předpokladu, že držitel práv písemně stvrdí své přesvědčení, že se jedná o porušení práv, souhlasí se zničením zboží a držitel nebo deklarant zboží proti jeho zničení nic nenamítají. Uvádí postup pro malé zásilky, který je uplatňován až po žádosti žadatele, přičemž celní orgány mohou žádat o úhradu nákladů. (EUR – Lex)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 definuje pojmy - padělek, nedovolená napodobenina a držitel práva.

Padělkem je označeno zboží, včetně jeho obalu označené neoprávněně ochrannou známkou, která je totožná s ochranou známkou platně zapsanou pro stejný druh zboží, nebo není-li možné ji odlišit v podstatných znacích, čímž porušuje práva držitele příslušné ochranné známky podle práva Společenství nebo členského státu, ve kterém je podána žádost o přijetí opatření celních orgánů. Padělkem je také jakýkoli symbol ochranné známky, včetně loga, nálepky, etikety, návodu k použití nebo záručního listu opatřených takovým symbolem, leták, a to i je-li předkládán samostatně. V neposlední řadě i obalové materiály označené ochrannými známkami padělků uvedených samostatně,

a to vše za stejných podmínek jako zboží, pokud je ochranná známka totožná či v podstatných znacích neodlišitelná od ochranné známky pro stejný druh zboží. (Novák et al. 2007, s. 45)

Nedovolenými napodobeninami označuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 dva druhy práv duševního vlastnictví (průmyslové vzory a autorské právo, resp. práva související s autorským právem). Nedovolenou napodobeninou je zboží, které představuje nebo obsahuje kopie pořízené bez souhlasu držitele (průmyslového) vzoru, autorského práva nebo práva s ním souvisejícího. (Novák et al. 2007, s. 46)

Pojem **držitel práva** zahrnuje držitele autorského práva nebo práva s ním související, ochranné známky, práva k (průmyslového) vzoru, patentu, odrůdového práva, dodatkového ochranného osvědčení, chráněného zeměpisného označení, chráněného označení původu a jiná práva uvedená v článku 2 odstavci 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/201, dále osoba oprávněna užívat kterékoli z práv duševního vlastnictví, zástupce držitele práva nebo oprávněného uživatele. (Novák et al. 2007, s. 47)

Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1352/2013

Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1352/2013 ze dne 4. prosince 2013, kterým se zavádějí formuláře upravené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány. Toto nařízení stanovuje standardní formuláře v rámci zajištění jednotných podmínek, jimž se řídí žádost o přijetí opatření celních orgánů ve vztahu ke zboží, jenž je podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví a žádost o prodloužení lhůty, v níž mohou celní orgány přijmout opatření. (Prováděcí nařízení komise č. 1352/2013)

3.2.1 Ochranné známky

Evropská unie zakládá právní rámec ochranné známky na čtyř úrovníchovém systému. První úroveň obsahuje vnitrostátní systémy upravené směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2015/2436/ES ze dne 16. prosince 2015. Dle této směrnice, která spojuje právní předpisy členských států o ochranných známkách, musí být ochranné známky jednotné a její účinky musí být po celé Evropské unii stejné. Ochrannou známkou Beneluxu, ochrannou známkou Evropské unie (která byla zavedena roku 1994) a mezinárodní ochranu

můžeme zařadit do další úrovně ochrany v Evropské unie. V zájmu transparentnosti a vyjasnění byla v roce 2017 provedena kodifikace a nahrazení dosud platných nařízeních Evropského společenství o ochranné známce Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie. Jmenované nařízení do sebe začleňuje a kodifikuje různé akty, přičemž plně zachovává jejich obsah. (Evropský parlament)

3.2.2 Ochrana průmyslových vzorů

Směrnice 98/71/ES ze dne 13. října 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů, která sbližuje vnitrostátní předpisy o ochraně (průmyslových) vzorů s cílem zajistit stejnou ochranu v zemích Evropské unie. Klíčovými body jsou práva k (průmyslovým) vzorům zapsaných u:

- ústředních úřadů průmyslového vlastnictví Evropské unie,
- Beneluxského úřadu pro vzory,
- Mezinárodních dohod, mající účinek v některé zemi Evropské unie.

(EUR – Lex)

Dalšími právními předpisy jsou Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství. Rozhodnutí Rady č. 2006/954/ES ze dne 18. prosince 2006 a Nařízení Rady (ES) č. 1891/2006 ze dne 18. prosince 2006, propojily mezinárodní systém zápisu průmyslových vzorů a modelů a unijní systém zápisu (průmyslových) vzorů a modelů Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO).

3.2.3 Autorská práva a práva související

Směrnice 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti upravuje právní předpisy týkající se autorského práva a práva s ním související, které přizpůsobila technologickému vývoji.

Změnu právní odpovědnosti internetových platforem na nahrávání a využívání obsahu, na něž se vztahuje ochrana dle autorského práva, přinesla Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES

a 2001/29/ES, která zajišťuje právní ochranu za obsah chráněný autorským právem a autorského práva vydavatelů tisku a spravedlivou odměnu.

Rozšířit počet rozhlasových a televizních programů, jenž mají být spotřebitelům v Evropské unii on-line je úkolem Směrnice „CabSar“ EU/2019/789 ze dne 17. dubna 2019. Tato směrnice zavádí zásadu země původu, ta má usnadnit udělení licence k právům na programy, které vysílací společnosti nabízejí na svých internetových platformách. (Evropský parlament)

Směrnice 2017/1564 ze dne 13. září 2017 o některých povolených způsobech užití některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení pomáhá k lepšímu přístupu k tištěným materiálům ve vhodném formátu, ke knihám a k jejich oběhu na vnitřním trhu.

Přístup spotřebitelů k hrazeným filmům, elektronickým knihám, hudbě, hrám a sportovním přenosům při cestách do ostatních členských států Evropské unie zajišťuje Nařízení (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.

Dle Směrnice 2011/77/EU, kterou se mění Směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících trvá ochrana těchto práv po dobu života autora či tvůrce a následně 70 let po jeho smrti. (Evropský parlament)

3.3 Právní řád České republiky

Součástí kontinentálního typu právní kultury je český právní řád, který je založen na psaném právu. Zahrnuje zákony a další právní předpisy, ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy, ke kterým dal souhlas Parlament České republiky a nálezy Ústavního soudu, kterými Ústavní soud zrušil právní předpis či jeho část a jimiž je Česká republika vázána. Nejdůležitějšími právními předpisy jsou zákony (což jsou soubory pravidel chování upravující základní oblasti života člověka a společnosti). Zákony zabývající se nejdůležitějšími lidskými a občanskými právy a záležitostmi státu označujeme jako ústavní zákony, pro které platí zvláštní postup přijímání. Prováděcí předpisy jako jsou nařízení vlády, vyhlášky ministerstev, ústředních orgánů státní správy a územních samosprávných celků navazují na zákony a označujeme je jako podzákonné. (Portál evropské e-Justice)

3.3.1 Zákon č. 242/2016 Sb.

Předmětem úpravy zákona č. 242/2016 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 14. července 2016, je úprava právních vztahů vznikajících při výkonu Celní správy České republiky (veřejné správy). Tento zákon navazuje na použitelné předpisy Evropské unie a zahrnuje do českého práva ustanovení celního kodexu Evropské unie. Základním cílem je sjednocení postupu pro výkon celního řízení, celního dohledu, celní kontroly, včetně vyměření a výběru cla za pomoci moderních nástrojů a technologií. (Hošťálková, 2016)

3.3.2 Zákon č. 355/2014 Sb.

Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, nabyt účinnosti od 1. ledna 2015. Tento zákon je od roku 2006 (kdy došlo ke změně autorského zákona a zákona o ochraně spotřebitele) do určité míry pro Celní správu České republiky nejzásadnější legislativní změnou v oblasti duševního vlastnictví, neboť získala kompetence zasahovat při podezření z porušování určitých práv duševního vlastnictví na vnitrostátním trhu České republiky. (Krčmářová, 2015)

Předmětem úpravy tohoto zákona je úprava působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, a to k výkonu opatření ve spolupráci s osobou, jenž je oprávněna vymáhat právo duševního vlastnictví, k výkonu dozoru nad dodržováním povinností a zákazů souvisejících s vymáháním práv duševního vlastnictví. Tato působnost je vykonávána na vnitrostátním trhu a také při celním dohledu, a to v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie upravující působnost celních orgánů v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví - Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003. (Zákon č. 355/2014 Sb.)

3.3.3 Vyhláška č. 358/2014 Sb.

Vyhláška č. 358/2014 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, s účinností od 1. ledna 2015, kterou stanovilo Ministerstvo financí dle § 54 zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky. Tento

podzákonny předpis obsahuje náležitosti žádosti o přijetí opatření na vnitrostátním trhu, náležitosti a vzor žádosti, vztahující se k prodloužení lhůty k přijetí opatření na vnitrostátním trhu, náležitosti a vzor žádosti, související se změnou rozhodnutí pro vnitrostátní trh, formu a způsob vedení evidenci padělků. (Vyhláška č. 358/2014 Sb.)

3.3.4 Zákon č. 634/1992 Sb.

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, s účinností od 31. prosince 1992, který mění zákon č. 238/2020 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropské unie a zároveň navazuje na přímo použitelné předpisy Evropské unie. Upravuje podmínky podnikání, které jsou významné pro ochranu spotřebitele, působnost veřejné správy v oblasti ochrany spotřebitele, a to i působnosti správních orgánů při přeshraniční spolupráci s orgány jiných členských států Evropské unie a Evropského hospodářského prostoru. Dále upravuje oprávnění spotřebitelů, sdružení spotřebitelů či jiných právnických osob založených k ochraně spotřebitelů. Zákon se také vztahuje na nabízení a poskytování služeb v případech, kdy k plnění dochází na území České republiky nebo pokud případy souvisí s plněním podnikatelské činnosti, která je provozována na území České republiky. (Zákon č. 634/1992 Sb.)

3.3.5 Ochrana průmyslových vzorů

Ochrana průmyslového vlastnictví je upravena zákonem číslo 14/1993 Sb., zákon o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů. Průmyslové vlastnictví je pojmem užším, který zahrnuje pouze část duševního vlastnictví, vyznačující se specifickými rysy, vyplývajícími především z požadavků průmyslové využitelnosti a většinou z existence formálních zápisných principů. Průmyslové vlastnictví vzniká zejména na základě rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví o udělení ochrany. Jde o souhrn práv absolutních k nehmotným statkům, které musí být průmyslově využitelné. Předmětem průmyslového vlastnictví jsou objektivně vyjádřené ideální předměty, které jsou chráněny zvláštními zákony a jsou tříděny podle různých kritérií. (Jiří Ježek et al. 2003)

Formy průmyslového vlastnictví jsou:

- patenty,
- užité vzory,
- ochranné známky,
- průmyslové vzory,
- topografie polovodičových vodičů,
- označení původu a zeměpisná označení. (Úřad průmyslového vlastnictví)

Zákon č. 527/1990 Sb.

Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, upravující práva a povinnosti vznikající z vytvoření a z uplatnění vynálezů a zlepšovacích návrhů. Úřad průmyslového vlastnictví uděluje patenty na vynálezy, které splňují zákonem splněné podmínky. (Zákon č. 527/1990 Sb.)

„Jedná se o nehmotné statky tvůrčí povahy, které jsou primárně výsledkem tvůrčí činnosti určité fyzické osoby nebo fyzických osob; tento výsledek však není jedinečný ve smyslu autorskoprávní individuality (na rozdíl od autorského díla), neboť je objektivně dán empiricky zjiřitelnými přírodními zákony. Tvůrčí povaha tohoto řešení spočívá v postupu vedoucí k určitému technickému problému. Ke stejnému výsledku může teoreticky nezávisle na sobě dospět více osob“. (Čermák et.al.2007)

Předmětem ochrany patentů jsou vynálezy, které musí splňovat podmínky:

- vynález je nový,
- je průmyslově využitelný,
- je výsledkem vynálezecké činnosti.

Výše zmíněný zákon ale také vylučuje patentovatelnost, například pokud by se využití vynálezu přičilo dobrým mravům nebo veřejnému pořádku. Vyluka z patentovatelnosti se také vztahuje na plemena zvířat a odrůdy rostlin nebo v zásadě biologické způsoby chovu zvířat či pěstování rostlin.

Za vynález se také nepovažují:

- vědecké teorie, objevy, matematické metody,
- estetické výtvořky,

- plány, způsoby a pravidla vykonávání duševní činnosti, vykonávání obchodní činnosti, hraní her a programy počítačů,
- podávání informací.

Výše uvedené předměty nebo činnosti nejsou patentovatelné za předpokladu, že se přihláška vynálezu nebo patent týkají pouze těchto předmětů nebo činností. Za průmyslově využitelné vynálezy se také nepovažují způsoby chirurgického či terapeutického ošetřování lidského nebo zvířecího těla a diagnostické metody používané na lidském nebo zvířecím těle.

Právo na patent má původce vynálezu ten, kdo jej vytvořil svou vlastní tvůrčí prací, nebo jeho právní nástupci, kteří mají právo na patent v takovém rozsahu, v jakém se podíleli na vytvoření vynálezu. Využívat vynález má výlučné právo majitel patentu, který může poskytnout souhlas k využívání patentu dalším osobám nebo na ně patent převést. Nemůže však zakázat dalším osobám s výrobkem, který je předmětem chráněného vynálezu a byl uveden na trh v České republice, nakládat.

Patent je účinný dnem oznámení o udělení patentu, a to ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví. Platnost patentu je dvacet let od podání přihlášky vynálezu a zaniká, pokud:

- uplyne doba jeho platnosti,
- ve stanovené době není majitelem patentu zaplacen příslušný poplatek nebo se ho majitel patentu vzdá.

Patent může být také zrušen Úřadem průmyslového vlastnictví jestliže:

- vynález nesplňuje podmínky patentovatelnosti,
- vynález v patentu není popsán jasně a úplně, tak aby mohl být uskutečněn,
- předmět patentu přesahuje původního obsah podání přihlášky vynálezu nebo že předmět patentů udělených na základě rozdělení přihlášky přesahují obsah původního podání nebo rozsah ochrany byl rozšířen,
- majitel patentu na něj nemá právo.

Patent lze zrušit jen částečně, pokud důvody zrušení jsou jen u jeho části. (Zákon č. 527/1990 Sb.)

Zákon č. 487/1992 Sb.

Užitné vzory jsou upraveny zákonem č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, ve znění pozdějších předpisů. Užitné vzory chrání technická řešení, která jsou nová, přesahují rámec pouhé odbornosti a jsou průmyslově využitelná, což znamená, že může být opakovatelně využíváno v hospodářské činnosti. Zapisují se u Úřadu průmyslového vlastnictví do rejstříku užitných vzorů. (Zákon č. 487/1992 Sb.)

„Užitné vzory se zapisují na technická řešení, která jsou nová, přesahují rámec pouhé odborné dovednosti a jsou průmyslově využitelná. Definice technického řešení chránitelného užitným vzorem je tak téměř shodná s definicí vynálezu, rozdíl spočívá pouze v tom, že zatímco patentovatelné vynálezy musí být výsledkem vynálezecké činnosti, u technických řešení chránitelných užitným vzorem postačuje, že tato řešení přesahují rámec pouhé odborné dovednosti. Rozdíl je tedy v kritériu tzv. vynálezecké výše, kde u užitných vzorů zákon stanoví nižší požadavky na tvůrčí přínos autora technického řešení k jeho vytvoření.“ (Čermák et al. 2007)

Zákon o užitných vzorech nepovažuje technickým řešením zejména:

- objevy, matematické metody a vědecké teorie,
- pouhé vnější úpravy výrobků,
- pravidla, plány a způsoby vykonávání duševní činnosti,
- programy počítačů,
- pouhé uvedení informace.

Užitými vzory nelze chránit:

- technická řešení, jenž jsou v rozporu s obecnými zájmy nebo se zásadami lidskosti a veřejné morálky,
- plemena zvířat, odrůdy rostlin a biologické reproduktivní materiály,
- způsoby výroby nebo pracovní činnosti.

Původce nebo jeho právní nástupce má právo na ochranu užitným vzorem. Původcem užitného vzoru rozumíme toho, kdo jej vytvořil vlastní tvořivou prací. Technické řešení chráněné užitným vzorem při své hospodářské činnosti nesmí nikdo bez souhlasu majitele užitného vzoru vyrábět, uvádět do oběhu nebo upotřebit. Pouze majitel může poskytnout souhlas k využívání technického řešení jiným osobám nebo na ně užitný vzor převést. Pokud využije neoprávněně technické řešení chráněné užitným vzorem právnická, fyzická či podnikající fyzická osoba, dopustí se tím přestupku,

za který lze uložit pokutu až do výše 250.000 Kč nebo zákazem činnosti. Tento přestupek projednává obecní úřad obce s rozšířenou působností.

Doba platnosti užitného vzoru je čtyři roky ode dne podání přihlášky, na základě žádosti majitele užitného vzoru může Úřad průmyslového vlastnictví dobu platnosti o tři roky prodloužit, a to vždy až dvakrát. Žádost je možné podat nejdříve v posledním roce platnosti.

Užitný vzor zanikne pokud:

- uplyne doba jeho platnosti,
- majitel užitného vzoru se jej vzdá.

Úřad průmyslového vlastnictví provede výmaz užitného vzoru z rejstříku v případech:

- technické řešení není způsobilé k ochraně,
- předmět užitného vzoru je chráněn patentem s účinky na území České republiky či užitným vzorem s dřívějším právem přednosti,
- předmět užitného vzoru je nad rámec původního podání přihlášky užitného vzoru.

Užitný vzor lze zrušit jen částečně, pokud důvody zrušení jsou jen u jeho části. (Zákon č. 487/1992 Sb.)

Zákon č. 441/2003 Sb.

V českém právním řádu jsou ochranné známky upraveny zákonem č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ve kterém je zapracována Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách (přepracované znění).

Ochranou známkou může být jakékoli označení, zejména slova, včetně osobních jmen, nebo kresby, písmena, barvy, číslice, obal výrobku nebo tvar výrobku, zvuky, jestliže je toto označení způsobilé:

- odlišit služby nebo výrobky jedné osoby od služeb nebo výrobků jiné osoby,
- být vyjádřeno v rejstříku ochranných známek způsobem, který příslušným orgánům a veřejnosti umožňuje přesně a jasně určit předmět ochrany poskytnuté vlastníkovu ochranné známky.

V České republice užívají ochrany ochranné známky, které jsou:

- zapsány v rejstříku vedeném Úřadem průmyslového vlastnictví,
- účinky pro Českou republiku zapsány v rejstříku vedeném Mezinárodním úřadem Světové mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek nebo Protokolu k Madridské dohodě,
- na území České republiky všeobecně známé ve smyslu Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví a Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví,
- zapsány podle nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochranné známce Evropské unie v rejstříku vedeném Úřadem Evropské unie pro duševní vlastnictví. (Zákon č. 441/2003 Sb.)

3.3.6 Zákon č. 121/2000 Sb.

Autorské právo je v českém právním řádu upraveno zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*autorský zákon*“). Řadíme jej mezi tvůrčí práva duševního vlastnictví, jedná se tedy o jedinečné dílo, jenž má povahu nehmotného statku, a které je výsledkem činnosti autora. Za jedinečné dílo činnosti autora považujeme vnímatelný výsledek činnosti, nikoli postup vedoucí ke konečnému výsledku. V českém právním řádu je v podmínkách autorského práva kladen důraz na osobní složku tohoto práva. Autorská práva společně s autorskými díly nepodléhají registraci. Okamžikem jejich ztvárnění v jakékoli podobě podléhají autorskému právu. (Čermák et al. 2007)

4 Praktická část - analýza zkoumané problematiky

V teoretické části diplomové práce se autor věnoval právní úpravě ochrany práv duševního vlastnictví. V praktické části autor představí historii a kompetence Celní správy České republiky, formuluje pojem duševního vlastnictví. Bude představen proces kontrol v průběhu celního řízení a následný vývoj při zjištění porušení právních předpisů. Autor zhodnotí výši způsobených škod v souvislosti s porušením práv ochranné známky při dovozu zboží do České republiky. Na závěr se autor zaměří na právní úpravu činnosti Celní správy České republiky při ochraně práv duševního vlastnictví.

4.1 Novodobá historie Celní správy České republiky

Historie celnictví České republiky je spjata s přechodem na ekonomické tržní podmínky v listopadu 1989. Tato ekonomická proměna se projevila také na činnosti Celní správy České republiky. Do roku 1989 byl zahraniční obchod realizován prostřednictvím cca padesáti organizací zahraničního obchodu, které byly pod kontrolou tehdejšího ministerstva zahraničního obchodu, kam spadala i Celní správa České republiky.

Reforma celní legislativy byla postavena na celním systému Evropské unie a probíhala v několika etapách. V lednu 1993 byl přijat nový celní zákon, kterým se začíná psát nová historie Celní správy České republiky. K podstatné změně také dochází 1. května 2004, kdy Česká republika vstupuje do Evropské unie, čímž dochází ke zrušení pravidelných celních kontrol na všech pozemních hranicích České republiky. Zatím poslední výraznou změnou prošla celní správa 1. ledna 2013, kdy se organizační třístupňová organizace přeměnila na dvoustupňovou.

Celní správa České republiky je bezpečnostním sborem, který se řídí zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Je zřízena zákonem č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů a nadřízeným orgánem je ministerstvo financí. Je tvořena Generálním ředitelstvím, s pozicí správního úřadu s celostátní působností, dále Celním úřadem Praha Ruzyně, který zabezpečuje na mezinárodním letišti České republiky oblast celnictví, odbavuje lety do zemí, které nejsou součástí Evropské unie, a 14 ti krajských celních úřadů, včetně jejich územních pracovišť. (Celní správa České republiky)

4.1.1 Kompetence Celní správy České republiky

Součástí její činnosti je dohled nad zbožím v rámci jednotného celního území Evropské unie. Při uskutečňování tohoto dohledu postupuje v souladu s jednotnými celními předpisy Evropské unie, dle těchto předpisů přiděluje zboží celně schválených určení, včetně propuštění zboží do celního režimu, stanovuje a vybírá vzniklý celní dluh. Dále kontroluje nelegální zaměstnávání cizinců, zahraniční obchod s vojenským materiálem, nakládání s odpady, provádění společné zemědělské politiky Evropské unie, obchod s chráněnými druhy fauny a flóry.

Celní správa České republiky je také výhradním správcem spotřebních daní. Čímž rozumíme správné stanovení, zajištění a úhrady daně, a to u zboží bez ohledu, zda se jedná o dovoz či vývoz zboží v rámci obchodu se členskými zeměmi Evropské unie či zeměmi mimo Evropskou unii. Součástí správy spotřebních daní je také dohled nad dodržováním předpisů o nakládání s vybranými výrobky při dopravě, výrobě či skladování.

Dalším odvětvím, kterým se celní správa zabývá je ochrana národního a kulturního dědictví, a to zejména při kontrole vývozu sbírkových předmětů, kulturních památek a předmětů kulturní hodnoty a archiválií. Zároveň dohlíží, aby se kulturní památka, národní kulturní památka, která byla zapůjčená vyvezená nebo odeslaná z území České republiky do zahraničí, vrátila zpět v dobrém stavu a za podmínek stanovených ministerstvem kultury.

Důležitou oblastí, jenž se také Celní správa České republiky věnuje s celosvětovým rozměrem, je dohled nad dodržováním tzv. Washingtonské úmluvy CITES. Jedná se o ochranu druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Celní správě České republiky jsou také svěřeny kompetence v nákladní silniční dopravě, a to například kontrola plateb za využívání zpoplatněných úseků pozemních komunikací, dodržování povinných přestávek řidičů, vážení nákladních vozidel, kontrola, zda jsou dodržovány stanovené podmínky pro přepravu nebezpečných nákladů.

Jednou z tradičních kompetencí Celní správy České republiky je prosazování práv duševního vlastnictví. Tato kontrolní činnost je vykonávána celní správou ve dvou rovinách, a to v rámci celního řízení a kontrol zaměřených na ochranu spotřebitele a vnitřního trhu. (Celní správa České republiky)

4.1.2 Celní řízení

Zboží vstupující na celní území Evropské unie ze zahraničí podléhá celnímu řízení, které je zahájeno podáním vstupního souhrnného prohlášení (dále jen „prohlášení ESD“) (u dopravních prostředků proplouvajícími teritoriálními vodami, prolétajícími vzdušným prostorem celního území Evropské unie, v případech, které jsou řádně odůvodněny druhem zboží či dopravou nebo u mezinárodních dohod lze od této povinnosti upustit), které se podává u příslušného celního úřadu ve stanovené lhůtě a před vstupem zboží na celní území Evropské unie v systému e-Dovoz, který obsahuje modul Import Control System (dále jen „modul ICS“) zabezpečující příjem a zpracování informací při vstupu zboží na celní území Evropské unie.

Prohlášení ESD je předloženo v elektronické podobě (dopravcem, dovozcem, příjemcem nebo jinou osobou, jejímž jménem nebo na její účet dopravce jedná či každá osoba, která je schopna zboží předložit celnímu úřadu nebo toto zajistit) a musí obsahovat nezbytné údaje pro analýzu rizik. V případě letecké přepravy v délce trvání letu kratší než 4 hodiny, musí být prohlášení ESD podáno nejpozději v okamžiku skutečného odletu letadla, u letů delších než 4 hodiny nejpozději 4 hodiny před příletem letadla na první letiště na celní území Unie.

Provádění automatické elektronické analýzy rizik je v kompetenci Generálního ředitelství cel v systému ERIAN, je uskutečňováno před příchodem zboží na celní úřad. Na základě vyhodnocení bude rozhodnuto, zda zboží smí vstoupit na území Unie či nikoli a zda u tohoto zboží bude provedena kontrola (kontrolu může nařídit i pracovník celního úřadu).

Deklaranti mohou v celním řízení požádat prostřednictvím žádosti na internetových stránkách Celní správy České republiky o povolení zjednodušeného postupu, o kterém rozhoduje celní úřad pro Ústecký kraj. Podmínky pro jeho vydání jsou: usazení na celním území Unie, bezúhonnost, ekonomická stabilita, bezdlužnost, zkušenost v celních záležitostech, uspokojivý systém správy obchodních a dopravních záznamů, způsobilost místa pro nakládku, skladování a předložení zboží k celnímu řízení, oprávněnost použití místa pro nakládku, skladování, vykládku a předložení zboží k celnímu řízení, kontrola zabezpečení prostoru. Výhodou tohoto povolení je komunikace s celním úřadem pouze elektronicky (celnímu úřadu jsou zasílána data z celního prohlášení pouze elektronicky nikoli fyzické předkládání dokladů a následného čekání, až celní úřad přijme celní

prohlášení, provede kontrolu, ukončí režim tranzitu a zboží propustí do celního režimu volného oběhu). Deklarant také nemusí zboží dopravit na celní úřad do celního prostoru ke kontrole, vzhledem k tomu, že celní řízení probíhá ve schváleném místě, které si volí sám držitel povolení. Další výhodou zjednodušeného postupu v celním řízení je propuštění zboží do volného oběhu ve lhůtě 30 minut od zaslání první datové zprávy od držitele povolení celnímu úřadu. V této době má celní úřad možnost ohlásit provedení kontroly, neučiní-li tak zboží je propuštěno do volného oběhu, a to i mimo úřední dobu celního úřadu. (Celní správa ČR)

4.1.3 Duševní vlastnictví

Pokud bychom se podívali do historie duševního vlastnictví, zjistili bychom, že nejstarší legislativa o právech duševního vlastnictví je stará více než 500 let. Jako první národní zákon byl roku 1474 zaznamenán Benátský zákon o patentech. Tento zákon určil, že každý patentovaný vynález, který sloužící veřejnému blahu, je v moci benátské vlády, čímž upřednostňoval veřejný zájem nad zájmem držitele patentu. (BusinessInfo.cz)

Jednalo se o zákon, který obsahoval například toto „...*Proto je z úřední moci tohoto Shromáždění přednášeno rozhodnutí, že každá osoba, která v tomto městě učiní nějaké nové a tvůrčí myšlenky obsahující zařízení, jež dosud nebylo v našem dominiu učiněno, má o tom podat hlášení obecnímu úřadu, jakmile toto zařízení bude připraveno k dokonalosti, takže může být užíváno a vykonáváno. Bez původcova souhlasu a povolení je v kterémkoli našem území a místě všem ostatním po dobu 10 let zakázáno vyrábět jakékoli jiné zařízení ve tvaru nebo podobě tohoto hlášeného zařízení. Kdyby je přesto někdo vyráběl, měl by výše uvedený původce a vynálezce volnost pohnat ho před kterýkoli úřad tohoto města, kterýžto úřad by přinutil porušovatele, aby mu zaplatil částku 100 dukátů a zařízení bylo ihned zničeno...*“ (Čada a Neckář 2002, s. 5-6)

Pojem povinné licence je tedy starý jako historie práv duševního vlastnictví. V současné době v českém právním řádu bychom definici pojmu duševního vlastnictví hledali jen stěží, i když je v poslední době zákonodárcem často používán. Pojem duševního vlastnictví vystihuje nejlépe v mezinárodním měřítku Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, ve svém čl. 2, ve kterém uvádí „*že duševním vlastnictvím se rozumí práva k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, k výkonům výkonných umělců, k zvukovým záznamům a k rozhlasovému vysílání, k vynálezům ze všech oblastí lidské*

činnosti, k vědeckým objevům, k průmyslovým vzorům a modelům, k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům, na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.“ (Vyhláška č. 69/1975 Sb.)

Bohužel Úmluvou WIPO jsou vázány jen některé státy, z tohoto důvodu nemůžeme na takto vymezený předmět pohlížet jako na univerzální. Existuje ovšem i všestranná definice pojmu duševní vlastnictví a to takové, že duševní vlastnictví je synonymem k právu k hmotným statkům. (Munková et al. 2007, s. 9) Přesto bychom duševní vlastnictví mohli definovat nějak takto: *„Práva k duševnímu vlastnictví nazýváme subjektivní soukromá práva, jejichž předmětem jsou tzv. nehmotné statky. Jedná se o práva subjektivní, tedy práva příslušející jednotlivým osobám v právním smyslu, tj. fyzickým a právnickým osobám, které těmto osobám umožňují požadovat po konkrétních jiných osobách nebo po neurčitém okruhu jiných osob nějaké chování, které typicky může spočívat ve zdržení se určitého chování, strpění určitého chování oprávněné osoby nebo dokonce vlastní aktivní chování nebo jednání včetně aktivního poskytnutí určitého zpravidla peněžního plnění. Obsah práv k duševnímu vlastnictví lze nejobecněji vystihnout klasickou čtveřicí prerogativ soukromých subjektivních práv dare, facere, omittere, pati, snad s tím, že pořadí těchto jednotlivých prerogativ dle důležitosti a frekvence praktického uplatňování by bylo v souladu s předchozí větou možno změnit na omittere, dare, facere, pati. Jedná-li se o soukromá subjektivní práva, je tím pojmově určeno, že výkon těchto práv, tj. jejich praktické uplatňování, je v zásadě věcí dispozice jednotlivých oprávněných osob – vlastníků práv z duševního vlastnictví. Je v zásadě věcí svobodného rozhodnutí těchto vlastníků, zda se rozhodnou svá subjektivní práva uplatňovat vůči konkrétním třetím osobám a jakým způsobem. To samozřejmě neznamená, že na prosazování jednotlivých práv z duševního vlastnictví nemůže existovat veřejný zájem, a rovněž to neznamená, že by opomenutí vlastníků jednotlivých práv z duševního vlastnictví svá práva uplatňovat a hájit nebylo spojeno nebo nemohlo být spojeno s právními sankcemi např. v podobě ztráty práva nebo ztráty prosaditelnosti práva.“ (Čermák et al. 2007)*

Výše uvedená prerogativa soukromých subjektivních práv lze obecně vysvětlit jako:

- dare – dát (aktivní chování) facere – konat,
- non facere – zdržet se chování,
- omittere - zmínit se,

- pati – strpět (pasivní chování).

Nezákladnější třídění práv duševního vlastnictví:

Nejprve rozdělíme práva k duševnímu vlastnictví na:

- práva k výsledkům tvůrčí činnosti,
- práva k označení,
- práva k výkonům netvůrčí povahy.

Práva k výsledkům tvůrčí činnosti dělíme na:

- práva k objevům - čili tvůrčí činnosti, které směřují k objevení něčeho, co ve venkovním světě existuje, ale zatím není známo. Současné platné právo neupravuje práva k objevům jako takovým, to znamená, že na pouhou myšlenku není možné získat patentovou ochranu, stejně tak jako na vědeckou metodu či matematické vzorce a jiné,
- výsledky tvůrčí činnosti - výsledky tvůrčí činnosti záleží na objektivním řešení existujícího problému. Výsledek aktivity není individuální, individuální a tvořivý je pouze metoda vedoucí k jeho dosažení. Do této skupiny můžeme zahrnout právo k užitému vzoru a právo k vynálezu,
- individuální výsledek tvůrčí povahy - záleží na objektivním řešení existujícího problému. Výsledek aktivity není individuální, individuální a tvořivý je pouze metoda vedoucí k jeho dosažení. Do této skupiny můžeme zahrnout právo k užitému vzoru a právo k vynálezu.

Do práv výsledků tvůrčí činnosti zahrnujeme také výsledky, kdy výsledek této činnosti je individuální, tvůrčí povahy, mluvíme například o právu k výkonům výkonných umělců a autorská práva.

Práva k označení

Do této skupiny práv patří právo k obchodní firmě, právo k označení původu a zeměpisným označením a právo k ochranné známce. Kromě tohoto základního dělení známe ještě práva chráněná prostředky na ochranu před nekalou soutěží, jenž se svou povahou liší od ostatních druhů práv k duševním vlastnictví.

Práva k výkonům netvůrčí povahy

Tyto práva obsahují především tzv. práva, která jsou spjata s autorským právem, to je například právo rozhlasových a televizních vysílatelů k jejich vysílání, právo výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, právo uveřejnitelé k nezveřejněnému dílu. Předmětem ochrany výkonů netvůrčí povahy je určitá podnikatelská činnost, která obsahuje aspekty technické, finanční aspekty, u kterých nemůže být výsledek zachycen na určitém počítatelně limitovaném hmotném substrátu. (Čermák et al. 2007)

Jak již bylo výše zmíněno, duševní vlastnictví je majetek nehmotné povahy. Jedná se o souhrn právních norem, upravující společenské vztahy vznikající na základě tvůrčí činnosti, netvůrčí obchodní činnosti nebo činnosti, kde výsledkem je nehmotný statek. Hodnota duševního vlastnictví se odvíjí od přínosu pro společnost, přínosu pro jedince a míry využitelnosti. V jeho podobě je pak možné duševní právo užívat, ochraňovat a také směřovat.

Duševního vlastnictví dělíme na:

- autorská práva,
- průmyslová práva.

Autorská práva

Při vzniku a trvání těchto práv není nutný autoritativní úkon orgánu veřejné správy ani není vyžadována registrace. (Čermák et al. 2007) Předmětem ochrany autorského práva je autorské dílo. Autorský zákon definuje autorské dílo jako dílo literární, dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora *„dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.“* Dílem také považujeme fotografie, počítačový program a výtvor, který je vyjádřený postupem,

jenž je podobný fotografii, které jsou původní ve smyslu vlastního duševního výtvaru autora. (Zákon č. 121/2000 Sb.)

Ke kvalifikaci duševního vlastnictví jako autorského díla musí být splněny následující podmínky:

- jde o vědecké dílo, literární dílo či jiné umělecké dílo,
- jedná se o výsledek tvůrčí činnosti autora,
- dílo je ztvárněno v objektivně vnímatelné podobě (dílo musí být formulováno určitými výrazovými prostředky, vnímatelné ostatními lidmi a musí být společensky uplatnitelné),
- dílo má jedinečnou povahu (bylo tvořeno konkrétní osobou – autorem).

Pojmové znaky autorského díla jsou posuzovány objektivně. Posouzením výše uvedených znaků určujeme, zda je obsažen určitý duševní obsah nebo není a jedná-li se o autorské dílo či nikoli. *„Ochranu autorským právem nelze tedy např. smluvně rozšířit na duševní obsah, který nevyhovuje shora uvedeným pojmovým znakům autorského díla, a na druhou stranu nelze ani autorskoprávní ochranu pro duševní obsah, který shora uvedené pojmové znaky autorského díla splňuje, smluvně vyloučit nebo omezit.“* (Čermák et al. 2007)

Od forem autorských děl je nutné oddělit jednotlivé druhy děl, které zákon vymezuje pouze demonstrativně.

Druhy autorských děl:

- dílo dramatické,
- dílo hudebně dramatické,
- dílo fotografické,
- dílo užitého umění,
- dílo hudební,
- díla slovesná,
- dílo audiovizuální,
- dílo choreografické a pantomimické,
- užitého umění,
- dílo kartografické,
- dílo architektonické, urbanistické. (Beneš 2015)

Výjimky z ochrany

Zákon stanoví výjimky z ochrany autorského práva ve veřejném zájmu. V případech, které obsahují pojmové znaky autorského díla nebo by takové znaky mohly splňovat, zákon neumožňuje vznik autorské ochrany ve vztahu k duševním obsahům. Jedná se o tzv. úřední díla a výtvořiny tradiční lidové architektury, pokud není známo pravé jméno autora a nejde-li o dílo pseudonymní či anonymní. Jedná se především o právní předpisy, veřejné listiny, rozhodnutí, sbírky listin, sbírky listin, úřední dokumentace, obecní kroniky a další díla, která představují zájem na vyloučení z ochrany.

Autorství

Autorský zákon definuje autora jako fyzickou osobu, která dílo vytvořila. Z tohoto plyne, že České právo neumožňuje vznik autorského práva právnické osobě, může však určitých okolností vykonávat majetková práva k určitým dílům. Zákon dále definuje zákonnou domněnku autorství. Podle této definice je autorem díla fyzická osoba, její pravé jméno je uvedeno obvyklým způsobem na díle nebo je uvedeno u díla v seznamu předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem. Pokud není prokázán opak. Zákonnou domněnku autorství použijeme také tehdy, jedná-li se o pseudonym autora, pokud autorem používaný pseudonym nevzbuzuje pochybnosti o jeho totožnosti.

Spoluautoři

Právo k autorskému dílu, vzniká společnou tvůrčí činností dvou či více autorů. Jedná se o dílo spoluautorů, příslušící všem spoluautorům společně a nerozdílně. Výsledky tvůrčí činnosti jednotlivých spoluautorů lze odlišit. O spoluautorství se jedná pouze v případě, že jednotlivé odlišené tvůrčí činnosti nejsou způsobilé samostatného užití. Autorská práva k dílu náleží spoluautorům společně a nerozdílně. O nakládání s dílem rozhodují jednomyslně. Brání-li jeden z autorů bez vážného důvodu nakládání se spoluautorským dílem, mohou se ostatní autoři domáhat soudem náhrady chybějícího projevu vůle, a to i jednotlivě.

O spoluautorství k dílu se nejedná v případě dání podnětu ke vzniku díla, poskytnutí pomoci nebo technické, administrativní rady či odborné povahy nebo poskytnutím dokumentačního nebo technického materiálu.

Autorské právo dělíme na:

- práva osobnostní,
- výlučná práva majetková.

Osobnostní práva

Autor má právo:

- rozhodnout se o zveřejnění svého díla,
- osobovat si autorství, včetně rozhodnutí, pokud a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším použití jeho díla,
- na nedotknutelnost svého díla, udělit právo ke svolení k jakékoli změně nebo zásahu do jeho díla, užívání díla pod autorským dohledem.

„Osobnostních práv se autor nemůže vzdát, jsou nepřevoditelná a se smrtí autora zanikají. Ochrany práv se po smrti autora může domáhat i osoba blízká, příslušný kolektivní správce nebo právnická osoba sdružující autory.“ (Zákon č. 121/2000 Sb.)

Majetková práva

Autor má právo dílo užít v původním nebo zpracované či změněné podobě, samostatně nebo ve spojení s jiným dílem či prvky, udělit písemně jinému oprávnění k výkonu tohoto práva. Zákon stanoví, v jakých případech může jiná osoba dílo užít bez udělení výše zmíněného oprávnění.

Právo dílo užít zahrnuje:

- právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- právo na rozmnožování díla,
- právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla,
- právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- právo na sdělování díla veřejnosti zahrnující:
 - právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla,
 - právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla,
 - právo na vysílání díla rozhlasem či televizí,

- právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla. (Zákon č. 121/2000 Sb.)

Průmyslová práva

Na rozdíl od autorských práv musí být průmyslová práva registrována, schválena a následně evidována u Úřadu průmyslového vlastnictví v Praze. Ochránují výsledky technické tvůrčí činnosti, předměty průmyslového výtvarnictví, práva na označení a konstrukční schémata polovodičových výrobků a další. Do průmyslových práv patří například práva k ochranné známce, užitému vzoru, práva k patentu, práva k označení původu a zeměpisným označením, práva k topografiím polovodičových výrobků, vynálezy, průmyslové vzory, nové odrůdy rostlin nebo plemen zvířat a biotechnologické vynálezy. (Maurlegal)

4.2 Ochrana duševního vlastnictví Celní správou České republiky

Držitel práv může požadovat ochranu práv duševního vlastnictví veřejnoprávní cestou prostřednictvím práva veřejného nebo soukromoprávní cestou právem soukromým dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, u civilních soudů.

Institucemi zabývající se ochranou práv duševního vlastnictví jsou například Úřad průmyslového vlastnictví (opatřující registraci průmyslových vzorů, patentů, ochranných známek, užitných vzorů topografií polovodičových výrobků, vynálezů na základě návrhů nebo žádostí), Ministerstvo kultury (zabývá se ochranou práv autorských na základě zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském ve znění pozdějších předpisů) Česká obchodní inspekce (provádějící kontroly osob jak fyzických, tak právnických, prodávajících či dovážejících výrobky na vnitrostátním trhu za pomoci Policie České republiky, Celní správy České republiky), Celní správa České republiky a další.

Celní správa České republiky kontroluje porušování práv duševního vlastnictví na vnitrostátním trhu České republiky a při dovozu zboží na území České republiky. Pokud dojde k porušení práv duševního vlastnictví je Celní správa České republiky oprávněna provést zásah u zboží, které se nachází na vnitrostátním trhu nebo u zboží, které podléhá celnímu dohledu (ať už se to týká dovozu, vývozu nebo tranzitu zboží třetích zemí) na základě národní a evropské legislativy. (Celní správa ČR)

Ochranu práv duševního vlastnictví lze vykonávat z moci úřední neboli ex officio nebo na základě podání žádosti, které nepodléhá zpoplatnění. Oprávněnými osobami, dle čl. 3 Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, podat vnitrostátní nebo unijní žádost (příloha č. 1) zahájit řízení, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, mohou především držitelé práv, jejich zástupci, kteří jsou uznáváni v povoleném rozsahu zastupovat držitele práv a také seskupení zastupující producenty produktů, kteří používají zeměpisná označení. Vnitrostátní žádost mohou podat osoby nebo subjekty s oprávněním užívat práva duševního vlastnictví a osoby jimi zmocněné, skupiny producentů, kteří zastupují producenty produktů používajících zeměpisná označení. Unijní žádost mohou podat držitelé výlučné licence na celé území nebo více členských států. Vzor formuláře o přijetí opatření je uveden v prováděcím nařízení Komise (EU) č. 1352/2013. O podané žádosti rozhoduje příslušný celní úřad, který je povinen rozhodnout (o schválení či zamítnutí žádosti) do 30 pracovních dnů od jejího obdržení. Pokud je žádost schválena, stává se z žadatele držitel rozhodnutí. V případě zamítnutí je nutné uvést odůvodnění a možnosti podat odvolání. Pokud je žádost neúplná, vyzve příslušný celní úřad žadatele o doplnění chybějících informací do 10 pracovních dnů od obdržení výzvy. Platnost rozhodnutí nepřekročí 1 rok, přičemž je možné podat žádost o prodloužení lhůty (příloha č. 2). Je-li žádost o přijetí opatření podána po přijetí opatření z moci úřední celními orgány rozhodne příslušný celní úřad do 2 pracovních dnů od obdržení. (Nařízení EU č. 608/2013) V České republice je příslušným celním úřadem Celní úřad pro Královéhradecký kraj.

4.2.1 Pozastavení propuštění nebo zadržení zboží na základě žádosti

Jestliže držitel práv nebo výše zmíněné osoby podali žádost o přijetí opatření celními orgány a došlo ke schválení této žádosti, je Celní správa České republiky, dle čl. 17 Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, oprávněna při identifikaci zboží podezřelého z porušení práva duševního vlastnictví pozastavit propuštění zboží nebo jej zadržet. Pokud osoba navrhuje zboží do některého z celních režimů, rozhodne celní úřad o jeho pozastavení propuštění. Osoba, která má zajištěné zboží uskladněné u sebe, musí být celním úřadem poučena o právních důsledcích vyplývajících ze zničení zboží a o možnosti pouhého držení či skladování zboží. Za jiných okolností celní úřad zboží zadrží. V tomto případě je osoba povinna zboží neprodleně vydat, celní

úřad sepíše protokol o zadržení či pozastavení propuštění zboží (nechce-li osoba zboží vydat, sepíše celní úřad protokol o odnětí zboží). Před provedením jednoho z těchto úkonů může celní úřad požádat držitele práv o veškeré důležité informace, které potvrdí či vyvrátí domnělé podezření z porušení práv duševního vlastnictví vztahující se k příslušnému zboží, a zároveň mu může poskytnout informace o množství (skutečném či domnělém) a povaze zboží, případně jeho vyobrazení. Pozastavení propuštění zboží nebo jeho zadržení oznámí celní úřad deklarantovi nebo držiteli zboží, stejnopisem protokolu o pozastavení propuštění nebo zadržení zboží, do jednoho pracovního dne od této skutečnosti. Proti tomuto opatření je možné podat do pěti pracovních dnů námitku (zmeškání této lhůty nelze prominout a nemá odkladný účinek), o které rozhoduje ředitel celního úřadu. Proti tomuto rozhodnutí o námitce se nelze odvolat. Téhož dne (nebo bezodkladně poté) od oznámení o pozastavení zboží nebo jeho zadržení deklarantovi či držiteli zboží oznámí tuto skutečnost celní úřad také držiteli rozhodnutí, na jehož žádost sdělí celní úřad jména a adresy odesílatele, příjemce, deklaranta nebo držitele zboží jehož zboží bylo pozastaveno nebo zadrženo, celní režim, místo vývozu, původ a místo určení zboží. (Nařízení EU č. 608/2013)

Držitel rozhodnutí může v případě podezření porušení práv duševního vlastnictví požádat celní úřad (žádost může být zamítnuta) na vlastní odpovědnost o reprezentativní vzorky zboží za účelem analýzy a usnadnění dalšího postupu, které musí být neprodleně po ukončení analýzy vráceny v nepoškozeném stavu. Dojde-li k poškození, znehodnocení a zboží neporušuje právo duševního vlastnictví je držitel rozhodnutí odpovědný za škodu způsobenou deklarantovi nebo držiteli zboží.

S přijetím opatření vznikají celnímu úřadu náklady v souvislosti s držením zboží pod celním dohledem (včetně na skladování), s manipulací se zbožím, zničením zboží, s propuštěním odpadů a zbytků vzniklých při ničení zboží do celního režimu volného oběhu. Náklady, přesahující hodnotu 100 Kč, je povinen uhradit držitel rozhodnutí. U propadlého či zabraného zboží, došlo-li k porušení práv duševního vlastnictví, je povinen náklady uhradit pachatel správního deliktu nebo osoba, které byla věc porušující práva k duševnímu vlastnictví zabrána. (Čermák et al. 2007)

4.2.2 Pozastavení propuštění nebo zadržení zboží před schválením žádosti

V předchozím bodě je uveden postup v případě podání žádosti o přijetí opatření celními orgány. Může ale dojít k situaci, kdy žádost není podána. Pokud v tomto případě dojde celními orgány k identifikaci zboží podezřelého z porušení práva duševního vlastnictví, jsou oprávněni zboží pozastavit propuštění nebo jej mohou zadržet (výjimku tvoří zboží podléhající zkáze) z moci úřední. V tomto případě mohou celní úřady, před pozastavením propuštění nebo zadržení zboží, požádat potenciálního majitele práva, který by mohl být oprávněný podat žádost vztahující se k údajnému porušení práv duševního vlastnictví, o informace, které by potvrdily či vyvrátily podezření z porušení práva duševního vlastnictví, aniž by sdělily jakékoli informace kromě skutečného nebo předpokládaného množství zboží, domnělé či skutečné povahy a jeho vyobrazení. Přijetí opatření (pozastavení propuštění zboží nebo zadržení zboží) je celní úřad povinen oznámit deklarantovi nebo držiteli zboží do jednoho pracovního dne, kdy k tomuto došlo prostřednictvím stejnopisu protokolu o pozastavení propuštění nebo zadržení zboží. Součástí protokolu, stejně jako u pozastavení propuštění nebo zadržení zboží na základě žádosti, je poučení o právních důsledcích v případě zničení zboží a stanovení povinnosti o nakládání s ním. Také v tomto případě je možné podat do pěti pracovních dnů, u zboží podléhajícího zkáze do tří pracovních dnů, námitku, o které rozhoduje ředitel celního úřadu.

Téhož dne, nejpozději den poté, kdy bylo oznámeno deklarantovi nebo držiteli zboží opatření, se oznámí tento fakt také osobám nebo subjektům, kteří jsou oprávněni podat žádost týkající se údajného porušení práv duševního vlastnictví (Nařízení EU č. 608/2013). Tyto osoby nebo subjekty následně podají žádost o přijetí opatření celními orgány k Celnímu úřadu pro Královéhradecký kraj, který obdrží informaci o přijetí opatření z moci úřední prostřednictvím aplikace celních orgánů COPIS, do které se zapisují veškeré žádosti o přijetí, a rovněž rozhodnutí o žádostech vydaná Celním úřadem pro Královéhradecký kraj a zboží. Celní úřad následně pokračuje jako při pozastavení propuštění nebo zadržení zboží na základě žádosti.

Jestliže se nepodaří určit oprávněnou osobu k podání žádosti o údajném porušení práv duševního vlastnictví do jednoho pracovního dne od pozastavení propuštění nebo zadržení zboží, celní úřad sepíše o podniknutých krocích záznam a schválí propuštění zboží či ukončí jeho zadržení. (Nařízení EU č. 608/2013) Ke stejnému postupu dojde

i v případě, pokud Celní úřad pro Královehradecký kraj neobdrží žádost o přijetí opatření do 4 pracovních dnů od oznámení přijetí opatření či žádost zamítne.

4.2.3 Zničení zboží a zahájení řízení

Ke zničení zajištěného zboží dojde, pokud držitel rozhodnutí písemně potvrdí ve lhůtě 10 pracovních dnů (u zboží podléhajícího zkáze do 3 pracovních dnů) od přijetí oznámení o přijetí opatření, že dle jeho přesvědčení se jedná o porušení práv duševního vlastnictví a ve stejné lhůtě písemně potvrdí svůj souhlas se zničením zboží, jestliže osoba, vůči níž bylo přijato opatření (deklarant či držitel zboží) do 10 pracovních dnů (u zboží podléhajícího zkáze do 3 pracovních dnů) od přijetí oznámení o opatření písemně, prostřednictvím protokolu, potvrdí souhlas se zničením zboží. Neučiní-li tak ve výše uvedené lhůtě, bude tato nečinnost z její strany brána jako souhlas se zničením zboží.

Může také dojít k situaci, kdy celní úřad obdrží od deklaranta nebo držitele zboží písemný nesouhlas se zničením zboží. V tomto případě celní úřad informuje držitele rozhodnutí, který mu musí před uplynutím stanovené lhůty 10 pracovních dnů písemně doručit potvrzení o zahájení občanského soudního řízení ve věci porušení práv duševního vlastnictví.

Celní úřad za splnění výše uvedených podmínek (byla podána příslušná žádost, která byla schválena, držitel rozhodnutí, písemně potvrdil, že dle jeho přesvědčení se jedná o porušení práv duševního vlastnictví a vyjádřil souhlas se zničením zboží ve stanovené lhůtě) vydá rozhodnutí o zničení zboží, aniž by muselo být rozhodnuto příslušným soudem o porušení práva duševního vlastnictví. Toto rozhodnutí může být vydáno jak při přijetí žádosti o přijetí opatření, tak i k případům přijetí opatření z moci úřední. V případě, že celní úřad od držitele rozhodnutí neobdrží písemný souhlas se zničením zboží z důvodu přesvědčení neporušení práv duševního vlastnictví celní úřad zboží propustí nebo ukončí jeho zadržení. To neplatí, pokud byl celní úřad informován o zahájení řízení o porušení práv duševního vlastnictví. (Nařízení EU č. 608/2013)

Po nabytí právní moci rozhodnutí o zničení zboží rozhodne celní úřad o zrušení celního prohlášení. Následné zničení zboží se provede pod celním dohledem ve složení tříčlenné komise, která následně sepíše protokol o zničení zboží. Než dojde ke zničení zboží, mohou být odebrány vzorky, které mohou být následně využívány ke vzdělávacím účelům.

4.2.4 Zničení zboží v malých zásilkách

Malá zásilka je definována jako poštovní zásilka nebo expresní zásilka, která je doručována kurýrní službou a neobsahuje více než tři jednotky nebo její hrubá hmotnost je nižší než dva kilogramy. Zjistí-li celní úřad při celním dohledu zboží podezřelé z porušení práv duševního vlastnictví v malé zásilce, pozastaví propuštění zboží nebo jej zadrží. Jedná se o zboží, u něhož existuje podezření, že se jedná o padělek nebo nedovolenou napodobeninu, na zboží se vztahuje rozhodnutí o schválení žádosti, držitel rozhodnutí v žádosti požádal o využití postupu zničení v malých zásilkách a nejedná se o zboží podléhající zkáze. O tomto přijatém opatření informuje do jednoho pracovního dne, prostřednictvím stejnopisu protokolu o pozastavení propuštění zboží nebo zadržení, deklaranta nebo držitele zboží. Proti tomuto opatření může deklarant nebo držitel, proti níž bylo přijato, do 5 pracovních dnů podat námitku. O podané námitce rozhodne ředitel celního úřadu. V případě ponechání zajištěné zásilky u držitele zboží, uloží celní úřad rozhodnutím držiteli zboží povinnosti týkající se nakládání se zajištěným zbožím, jenž má u sebe. Rozhodnutím jí celní úřad uloží, že zboží nesmí zničit ani s ním nakládat, s výjimkou jeho držení nebo skladování. Pokud deklarant či držitel zboží se zničením zboží souhlasí ve stanovené lhůtě nebo pokud v ní celní úřad neobdrží jejich souhlas či nesouhlas dojde ke zničení zboží pod celním dohledem tříčlenné komise, která sepíše protokol.

Nesouhlasí-li deklarant či držitel zboží uvědomí o nesouhlasu celní úřad, který neprodleně o této skutečnosti informuje držitele rozhodnutí a vydá rozhodnutí ve věci nesplnění podmínek pro zničení zboží v malých zásilkách. Na žádost poskytne informace držiteli rozhodnutí o jménech a adresách příjemce, odesílatele, deklaranta nebo držitele zboží, celním režimu, původu, místu odkud bylo zboží dovezeno, a místu určení tohoto zboží. Nevyjádří-li se držitel rozhodnutí do 10 pracovních dnů, zda byla porušena práva duševního vlastnictví nebo neobdrží-li celní úřad informaci o zahájení řízení ve věci porušení práv duševního vlastnictví, propustí celní úřad zboží do celního režimu nebo ukončí jeho držení. (Nařízení EU č. 608/2013)

4.2.5 Předání padělků k humanitárním účelům

Jednou z možností jak naložit s propadlými nebo zabranými padělkami je jejich bezúplatný převod Generálním ředitelstvím cel k humanitárním účelům přejímající

organizaci, kterou může být organizační složka státu, státní příspěvková organizace (zřízena za účelem poskytování sociálních služeb nebo působnosti v oblasti zdravotnictví či školství), územní samosprávný celek, právnická osoba zřízená nebo založená územním samosprávným celkem za účelem poskytování sociálních služeb nebo působnosti v oblasti zdravotnictví či školství, nebyla-li ustavena za účelem podnikání, vykonávající činnost, při které lze využít padělky k humanitárním účelům po dobu dvou let a to nepřetržitě. Podmínkou bezúplatného převodu je zdravotní nezávadnost, bezpečnost padělků a souhlas držitele rozhodnutí. (Zákon č. 355/2014 Sb.)

Příspěvková organizace je povinna na své náklady provést úpravu padělků, čímž se rozumí odstranění nezákonného označení ze zboží a jejich následné zničení (např. by se mohlo jednat o odstranění loga, označení visačky, štítky, nálepky apod.). Dále musí vést evidenci padělků, a to po dobu nejméně tří let od konce kalendářního roku (kdy došlo k zápisu) a nejdéle deset let ode dne provedení zápisu. Orgány celní správy kontrolují, zda přejímající organizace plní povinnosti plynoucí z bezúplatného převodu padělků. Jestliže dojde k porušení, může Generální ředitelství cel od právního jednání odstoupit. Dojde-li k této skutečnosti, lze dané přejímací organizaci opět převést padělky nejdříve po uplynutí dvou let od odstoupení. (Zákon č. 355/2014 Sb.)

5 Škody způsobené při porušování práv duševního vlastnictví ochranné známky při celním řízení

Tato část práce bude zaměřena na zjištění současné výše škod, tedy za rok 2020, v souvislosti s porušením práv duševního vlastnictví při dovozu zboží do České republiky. Dojde k porovnání zadržného zboží z hlediska počtu a konečně způsobené škody ochranné známky v rámci celního řízení za rok 2019 a 2020. Dále tyto škody budou rozčleněny podle země odeslání zadržného zboží, jakým druhem přepravy bylo zboží do České republiky dovezeno a který celní úřad v České republice v rámci celního řízení zboží zajistil.

Zdrojem dat k prováděné analýze bude aplikace COPIS, která je součástí informačních systémů Celní správy České republiky. Zapisují se do ní veškeré žádosti o přijetí opatření, rozhodnutí o žádostech vydaná Celním úřadem v Hradci Králové a veškeré zboží, vůči němuž bylo přijato opatření podle právních předpisů. Záznamy z moci úřední celní úřad provede neprodleně po přijetí opatření. Zaměří se na úplnost a správnost údajů vztahujících se k přijatému opatření.

5.1 Zadržené zboží

Nejprve provedeme analýzu zadržného zboží z hlediska počtu a hodnoty zadržného zboží podezřelého z porušení práv k ochranné známce vyjádřené v cenách originálních výrobků v rámci celního řízení a vnitřního trhu za rok 2020. Pro lepší přehlednost, zda došlo k nárůstu či naopak k poklesu zadržného zboží a celkového zhodnocení použijeme získaná data (z interní aplikace Celní správy České republiky COPIS) za rok 2019, která porovnáme s daty za rok 2020. Porovnávána budou data z celního řízení a vnitrostátního trhu. Nutno uvést, že rok 2020 byl z velké části poznamenán pandemií covid-19. Vládním nařízením byla omezena podnikatelská činnost, provozovny byly uzavřeny, což vedlo k menšímu počtu provedených kontrol na vnitrostátním trhu.

Tabulka č. 1 Počet kusů a hodnota zadržného zboží za rok 2019

Rok 2019	Počet kusů/párů	Hodnota v Kč
Celní řízení	4 182 292	224 779 103
Vnitrostátní trh	377 238	458 263 866
Celkem	4 559 530	683 042 969

Zdroj: Vlastní zpracování z dat uvedených v COPIS (data od 1.1.2019 - 31.12.2019)

Tabulka č. 2 Počet kusů a hodnota zadržného zboží za rok 2020

Rok 2020	Počet kusů/párů	Hodnota v Kč
Celní řízení	248 726	58 468 445
Vnitrostátní trh	150 821	175 287 167
Celkem	399 547	233 755 612

Zdroj: Vlastní zpracování z dat uvedených v COPIS (data od 1.1.2020 - 31.12.2020)

Z výše uvedených tabulek je zřejmé, že v roce 2019 i v roce 2020 bylo zjištěno více případů podezření porušení práv duševního vlastnictví (na počet kusů/párů) v celním řízení oproti vnitrostátnímu trhu. V roce 2019 dochází k razantnějšímu nárůstu počtu kusů nebo párů zadržných v celním řízení. Tento nárůst je ovlivněn zachycenými tabákovými výrobky, kdy došlo k porušení práv k ochranné známce. Celní správa České republiky zadržela celkem 3 964 181 kusů výrobků, řazených do kategorie obalové materiály (pytlíky, sáčky, krabice, kartón) v celkové hodnotě 899 085 Kč. Pokud bychom výsledky tohoto záchytu odečetli (coby statistickou anomálii z hlediska počtu zadržných kusů), získali bychom údaj 218 111 kusů/párů zadržných výrobků podezřelých z porušení práv k ochranné známce v celním řízení za rok 2019. Jak již bylo zmíněno rok 2020 byl značně ovlivněn pandemií covid – 19. Přesto se Celní správě České republiky podařilo odhalit 3 959 případů zboží porušující práva k ochranné známce na vnitrostátním trhu, díky kterému bylo zabaveno 150 821 kusů/párů zboží v hodnotě zadržného zboží podezřelého z porušení práv k ochranné známce vyjádřené v cenách originálních výrobků 175 287 167 Kč. V celním řízení bylo zjištěno 62 % zboží porušujícího práva k ochranné známce (na vnitrostátním trhu 38% zboží porušující práva k ochranné známce) z celkové hodnoty zadržného zboží podezřelého z porušení práv k ochranné známce vyjádřené v cenách originálních výrobků.

Zaměříme-li se na celní řízení (po odečtení obalových materiálů, které statistiku značně ovlivňují), je nutno konstatovat, že počet zadržných kusů/párů za rok 2019 a 2020 je více méně konstantní. Po odečtení bylo v roce 2019 zadrženo o 195 802 výrobků více než v roce 2020. Hodnota zadržného zboží podezřelého z porušení práva k ochranné

známce vyjádřené v cenách originálních výrobků v celním řízení je ale velmi vysoká. V roce 2020 činila hodnota zadržného zboží porušující práva k ochranné známce o 165 411 573 Kč méně než v roce 2019 (po odečtení hodnoty zadržného zboží podezřelého z porušení práva k ochranné známce vyjádřené v cenách originálních výrobků kategorie obalové materiály). Jedná se tedy o velký propad.

5.1.1 Zadržené zboží dle země odeslání

Zadržené výrobky porušující práva duševního vlastnictví lze mimo jiné rozdělit dle země odeslání, druhu přepravy a kategorie zboží. V České republice bylo Celní správou České republiky za rok 2020 zadrženo při celním řízení celkem 248 726 výrobků, které byly odeslány z dvaceti sedmi zemí. Pro představu budou uvedeny čtyři země s nejvyšším počtem odeslání pozastaveného zboží v celním řízení.

Nejvíce zboží porušujícího práva duševního vlastnictví bylo zadrženo při dovozu z Turecka, kdy se jednalo o 128 106 kusů/párů. Druhou zemí odeslání s nejvyšším počtem zadržných výrobků v daném roce je Vietnam s celkovým počtem 104 755 kusů/párů, který je následován Čínou, kdy došlo k zadržení 9 370 kusů/párů výrobků porušující práva duševního vlastnictví. Čtvrtou zemí s 1 900 kusy/páry odeslání je Hongkong.

5.1.2 Přeprava zadržného zboží

Zadržené zboží je dováženo do České republiky především silniční, leteckou, poštovní a železniční dopravou.

Tabulka č. 3 Druh přepravy

Druh přepravy	Celkem
Silniční doprava	136 798
Letecká doprava	110 365
Poštovní přeprava	1 561
Železniční doprava	2
Celkový součet	248 726

Zdroj: Vlastní zpracování z dat uvedených v COPIS (data od 1.1.2020 - 31.12.2020)

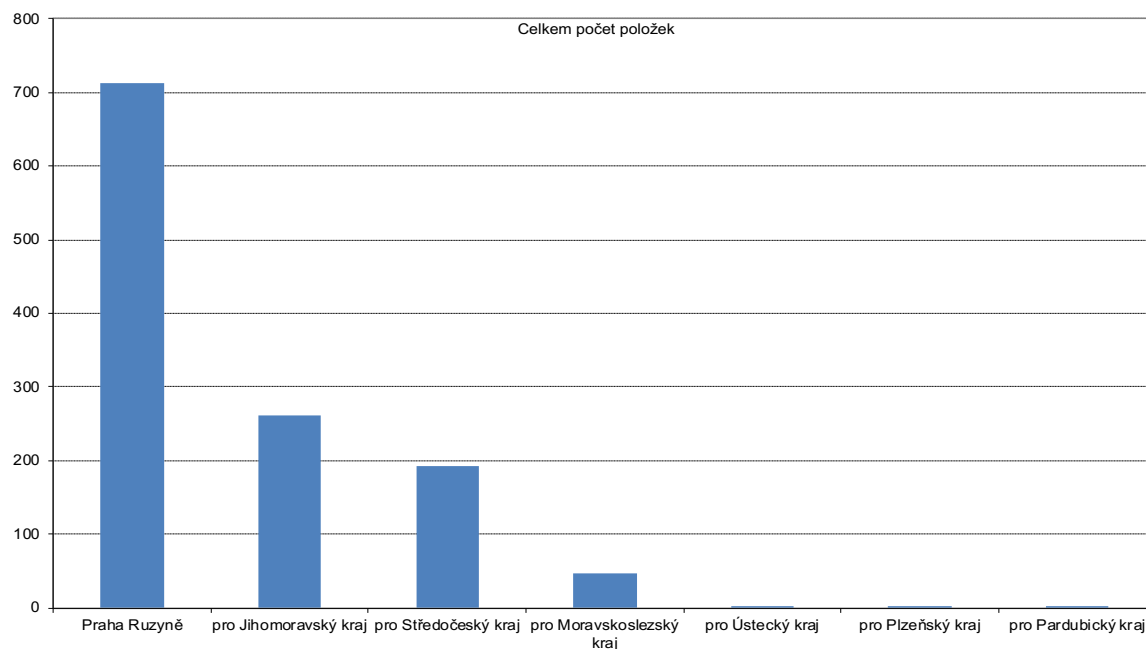
Z uvedených dat je zřejmé, že největší podíl dopravy zboží porušující práva duševního vlastnictví za rok 2020 je tvořeno z 54 % silniční dopravou počtem 136 798

kusů/párů, kterou následuje s 44 % letecká přeprava počtem 110 365 kusů/párů. Prostřednictvím poštovních přepravních služeb je přepravováno necelé 1 % zboží. Při železniční dopravě byly odhaleny dva kusy/páry zboží porušující práva duševního vlastnictví.

5.1.3 Zadržené zboží dle úřadů

Jak již bylo výše zmíněno, Celní správa České republiky má dva základní stupně. Do druhého stupně řadíme 15 celních úřadů, z čehož 14 celních úřadů je v krajských městech, 15 celní úřad je na letišti Václava Havla.

Graf č. 1 Počet položek na celní úřady

Zdroj: Statistika Celní správy České republiky (data od 1.1.2020- 31.12.2020)

Nejvyšší podíl na zboží zadrženému z důvodu podezření z porušení práv duševního vlastnictví za rok 2020 v celním řízení má dle grafu č. 1 Celní úřad pro Praha Ruzyně s 58 %, který zadržel 712 položek v celkové hodnotě 45 026 807 Kč. Celní úřad pro Jihomoravský kraj zadržel 21 % s počtem 261 položek v hodnotě 5 371 404 Kč a Celní úřad pro Středočeský kraj 16 % v celkovém počtu 192 položek za 3 567 780 Kč. Dále následuje Celní úřad pro Moravskoslezský kraj (4 %, 48 položek), Ústecký kraj (3 položky), následovaný Celními úřady pro Plzeňský kraj a Pardubický kraj.

5.1.4 Zadržené zboží dle kategorie

Podezření z porušení práv duševního vlastnictví prochází mnoha obory např. textilním odvětvím, hračkářským průmyslem, zdravotním průmyslem a mnoho jinými.

Tabulka č. 4 Kategorie porušení

Kategorie	Počet kusů	Hodnota v Kč
Ostatní	138 171	2 985 397
Oděvní doplňky (kravaty, rukavice, kapesníky ...)	69 914	6 006 270
Oblečení (k okamžitému nošení)	16 498	17 515 207
Etikety, visačky, nálepky	10 864	1 118 400
Jiná obuv (sandály, holínky, crocs, pantofle)	4 462	1 024 825
Součásti a technické příslušenství mobilních telefonů	2 059	1 276 960
Hračky (medvídci, panenky, modely automobily ...)	1 731	1 024 988
Paměťové karty, externí paměti	1 500	1 387 821
Veškerá léčiva vč. Steroidů a antikoncepce	862	285 200
Hodinky	504	12 010 100
Obalové materiály (pytlík, sáčky, krabice, kartón)	476	98 270
Tašky vč. náprs. tašek, peněž., pouzder na cig. a podobné zboží nošené v kapse/peněženke	405	8 493 350
Sportovní obuv (vč. obuvi na běh, tenis, kopanou, pro tanečnice apod.)	257	2 212 810
Audio/video-přístr. vč. tech. příslu. a souč. (MP3/MP4/DVD)	243	927 298
Hry (her. konzole šachy...)	204	266 950
Vozidla včetně příslušenství a součástí	197	276 300
Počítač. vybavení vč. tech. příslušenství a součástí	136	205 200
Šperky a jiné doplňky (vč. náušnic, prstenů, náramků, spon do kravat...)	104	641 599
Mobilní telefony	75	477 000
Textilní výrobky (ručníky, prádlo)	24	65 000
Sluneční a jiné brýle (kromě dalekohledů)	16	117 900
Sportovní zboží (vč. pro využití volného času - golf, tenis ...)	8	24 000
Parfémy a kosmetika (parfémy, líčidla, rtěnky, lesk na rty...)	8	23 000
Ostatní osobní potřeby (holící čepelky, pilníky, šampóny..)	5	1 600
Stroje a nástroje	2	1 000
Kancelářské potřeby (pera, diáře ...)	1	2 000
Celkový součet	248 726	58 468 445

Zdroj: Vlastní zpracování z dat uvedených v COPIS (data od 1.1.2020 - 31.12.2020)

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že k nejvyššímu počtu porušení práv ochranné známky z celkového počtu kusů docházelo v kategorii ostatní, a to 55 %, v hodnotě 2 985 397 Kč. Do této kategorie je zahrnuto veškeré zboží, které nelze zařadit do zbylých kategorií, neboť neodpovídají jejich kritériím.

Zaměříme-li se na hodnotu (cílem analytické části diplomové práce je zjištění současné výše hodnoty zadržného zboží podezřelého z porušení práv k ochranné známce vyjádřené v cenách originálních výrobků) nikoli na počet kusů/párů zboží, podezřelého z porušení práv k ochranné známce zjistíme, že celkově způsobená škoda činní 58 468 445 Kč, z čehož nejvyšší hodnotu 30 %, tvoří kategorie oblečení v hodnotě 17 515 207 Kč. S 20 % ve výši hodnoty zadržného zboží podezřelého z porušení práv k ochranné známce vyjádřené v cenách originálních výrobků 12 010 100 Kč, jsou na druhém místě výrobky řazené do kategorie hodinky. Nemalý podíl na výši hodnoty zadržného zboží podezřelého z porušení práv k ochranné známce vyjádřené v cenách originálních výrobků tvoří zboží z kategorie tašky včetně náprsních tašek, peněženek, pouzder na cigarety a podobné zboží nošené v kapse/kabelce (15 % v hodnotě 8 493 350 Kč).

6 Řízené rozhovory

V této kapitole autor shrne a představí výsledky metody kvalitativního výzkumu, které získal na základě provedených řízených rozhovorů. Celkem bylo osloveno pět respondentů (čtyři muži a jedna žena), kteří se díky svému služebnímu zařazení problematikou duševního vlastnictví zabývají a kteří se při výkonu svého povolání s porušováním práv duševního vlastnictví setkávají. Jedná se tedy o fundované osoby. Rozhovory byly provedeny s kolegy z odboru Celní: konkrétně s pracovníkem odboru Celního Generálního ředitelství cel, pracovníky celního řízení Celního úřadu pro Středočeský kraj a pracovníkem odboru Právnického Celního úřadu pro hlavní město Prahu.

Pro potřeby diplomové práce byl použit řízený strukturovaný rozhovor s cílem zjistit názor na současnou právní úpravu duševního vlastnictví a adekvátní postup při celním řízení kolegů zabývajících se oblastí ochrany duševního vlastnictví. Bylo použito celkem deset otázek, které byly předem připravené. První dvě otázky jsou zaměřeny na služební zařazení a praxi v dané oblasti. Následující tři otázky se věnují právní úpravě ochrany práv duševního vlastnictví. Zbývající otázky se zaměří na činnost Celní správy České republiky, včetně spolupráce se zástupci majitele práv. Některé otázky jsou doplněny podotázkou dle potřeby ujasnění dané situace či názoru.

Řízený rozhovor probíhal na základě vládních nařízeních prostřednictvím telefonického rozhovoru, který byl předem řádně domluvený, vzhledem k vytíženosti respondentů, a byl veden autorem diplomové práce. Otevřené otázky byly pokládány jasnou a srozumitelnou formou, bylo-li třeba otázku jsem zopakovala. Účastníci s rozhovorem dobrovolně souhlasili, nebylo na ně nijak tlačeno k odpovědi a měli dostatečný časový prostor.

6.1 Řízené rozhovory s osobami zabývající se problematikou duševního vlastnictví

Řízený rozhovor č. 1

1) Jaké je Vaše zařazení u Celní správy České republiky?

- *Pracuji na odboru 21 – Celní Generálního ředitelství cel.*

Čím se konkrétně zabýváte v oblasti duševního vlastnictví?

- *Zabývám se aplikací legislativního rámce IPR na kontrolní procesy Celní správy České republiky.*

2) Kolik let se zabýváte duševním vlastnictvím?

- *6 let*

3) Myslíte si, že ochrana práv duševního vlastnictví je důležitá?

- *Právo duševního vlastnictví patří do skupiny nehmotných majetkových práv, k jejichž vymáhání je Celní správa české republiky příslušná nejen z důvodu vnitrostátní či unijní právní úpravy, ale existence mezinárodní smlouvy.*

Z jakého důvodu je tedy podle Vás důležitá?

- *Ochrana práv duševního vlastnictví umožňuje tvůrčím jedincům dále rozvíjet svou činnost, což ve svém důsledku posouvá celou společnost. Umožňuje jim zisk vkládat do nových projektů, a hlavně jim umožňuje splatit náklady vynaložené na vývoj či design výrobku. Jedná se o nezanedbatelné majetkové právo.*

4) Myslíte si, že současná právní úprava Evropské unie duševního vlastnictví v celním řízení je dostačující?

- *Právní úprava vyjádřená v podobě Nařízení č. 608 je, s ohledem na to, že se jedná o dokument, který slučuje více právních systémů, zvyklostí a preferencí (v oblasti práv duševního vlastnictví) a je to svým způsobem „kompromisní“ dokument. Je tedy dostatečná.*

Je něco co by jste v této oblasti změnil?

- *Identifikujeme určité oblasti, kde bychom si dokázali představit změnu, ale je nutné vzít v potaz, že určitá změna navržená v jednom členském státě nemusí být přijata v jiném členském státě.*

5) Myslíte si, že současné interní předpisy Celní správy České republiky v oblasti duševního vlastnictví v celním řízení jsou dostačující?

- *Vnitrostátní právní úprava následuje právní úpravu unijní, přebírá její základní principy, pojmy a postupy.*

Co by jste případně upravil?

- *Vznik tohoto zákona byl veden myšlenkou sjednocením postupů v celním řízení a na vnitrostátním trhu, kde se dříve postupovalo podle zákona na ochranu spotřebitele, tudíž případná změna výrazného charakteru by šla proti konceptu jednotnosti postupů v rámci dvou různých právních předpisů.*

6) Co si myslíte o zavedení prahových limitů, které chce zavést Evropská unie při vymáhání práv duševního vlastnictví?

- *Nedá se přímo říci, že EU chce prahové limity zavést, spíše se to téma zdvihlo s tím, že určité státy projevily zájem téma otevřít. Zatím byla otázka řešena velice předběžně, s tím, že by se jednotlivé státy mohly v rámci diskuze vyjádřit k danému tématu. Česká republika není zastáncem přijetí prahových limitů.*

7) Jak vnímáte zástupce majitele práv? Myslíte si, že by měl být upraven postup spolupráce Celní správy České republiky se zástupci majitele práv a postup spolupráce se samotnými majiteli práv?

- *Nedá se paušálně říci, zda jsou zástupci dobří či špatní, každopádně je k vymáhání vedou jiné ideje než např. orgány vymáhající práva duševního vlastnictví, v jejich případě se jedná o činnost výdělečnou, a proto nelze očekávat, že zástupce bude v rámci hájení zájmu majitele práva vystupovat výrazně nad smlouvou stanovené povinnosti.*
- *Nicméně se dá konstatovat, že někteří majitelé práva jsou „kontaktnější a součinnější“ než jiní.*
- *Spolupráce Celní správy České republiky se zástupci je procesně upravena legislativním rámcem v podobě národní a unijní právní úpravy, proto není*

možné majitelům ukládat více povinností, než vyplývá z příslušné právní úpravy.

- *S ohledem na to, že se jedná o veřejnoprávní vstup do soukromoprávní oblasti, se dá konstatovat, že úkony Celní správy České republiky jsou charakteru „pomocného“, přičemž majitel práva si svá práva prakticky vymáhá sám, ovšem za součinnosti Celní správy České republiky.*

8) Myslíte si, že jsou Celní správě České republiky dostatečně sdílené informace majiteli práv o ochranných znacích výrobků?

- *Obecně mám za to, že ne, podle mě by informovanost mohla být větší.*
- *Naráží to však na to, že tyto údaje jsou zpravidla, když už ne v utajení, tak omezeného sdílení. Zástupci majitelů práv duševního vlastnictví sami mnohdy nedisponují maximem informací, z důvodu obavy možnosti úniku těchto informací.*
- *Je však nutné vymáhajícím orgánům sdělit alespoň základní informace o padělcích a originálním zboží (ať už ze zákona, tak z pozice úspěšnosti/efektivity zásahu).*

9) Myslíte si, že jsou příslušníci Celní správy České republiky dostatečně proškoleni k rozpoznání padělků?

- *Z pozice metodického orgánu pořádáme školení tak, aby se kolegové zabývající se vymáháním práv duševního vlastnictví dostali k novým informacím, případně pořádáme školení se zástupci majitelů práv duševního vlastnictví. V tomto procesu to je hodně o sledování schválení nových žádostí ze strany Celních úřadů.*

10) Myslíte si, že proces „zjednodušeného postupu“ má podíl na menším odhalení porušení práv duševního vlastnictví? Omezili by jste tyto pravomoce?

- *Nemyslím, že by proces „zjednodušeného postupu“ měl za následek odhalení méně porušení, s ohledem na současnou zátěž celních úřadů není jiná možnost než elektronizace celního řízení, zjednodušování postupů a snižování překážek v obchodu.*

Řízený rozhovor č. 2

- 1) Jaké je Vaše zařazení u Celní správy České republiky a čím se konkrétně zabýváte v oblasti duševního vlastnictví?
 - *Referent celního řízení, konkrétně se zabývám záchyty, zjištěnými při celním řízení, nejčastěji dovoz ze třetích zemí.*

- 2) Kolik let se duševním vlastnictvím zabýváte?
 - *Zhruba čtyři roky – okrajově.*

- 3) Myslíte si, že ochrana práv duševního vlastnictví je důležitá? Pokud ano proč?
 - *Ano je důležitá, jak z hlediska vymáhání práv držitele ochranné známky, tak z hlediska ochrany trhu, ale hlavně z hlediska spotřebitele, který je padělky zboží klamán a může to mít v krajním případě fatální následky (např. padělané léčivo, potraviny, elektronika atd.).*

- 4) Myslíte si, že současná právní úprava Evropské unie duševního vlastnictví v celním řízení je dostačující? Popřípadě co by jste v této oblasti změnili?
 - *Myslím si, že legislativa je v pořádku, změny mě nenapadají.*

- 5) Myslíte si, že současné interní předpisy Celní správy České republiky v oblasti duševního vlastnictví v celním řízení jsou dostačující? Co by jste případně upravili?
 - *Interní předpisy mi přijdou dostačující. Nic bych neměnil.*

- 6) Co si myslíte o zavedení prahových limitů, které chce zavést Evropská unie při vymáhání práv duševního vlastnictví?
 - *Přiznám se, že o tomto slyším bohužel poprvé. Proto se k dané věci nemohu vyjádřit.*

- 7) Jak vnímáte zástupce majitele práv? Myslíte si, že by měl být upraven postup spolupráce Celní správy České republiky se zástupci majitele práv a postup spolupráce se samotnými majiteli práv?
 - *Spolupráce je za mě nastavena dobře.*

- 8) Myslíte si, že jsou Celní správě České republiky dostatečně sdílené informace majiteli práv o ochranných znacích výrobků?
- *V aplikaci COPIS by případně mohlo být více prezentačního materiálu k dané ochranné známce, jak ji rozeznat od padělku. Zároveň by mohli lépe, přehledněji a více informovat intranetové stránky.*
- 9) Myslíte si, že jsou příslušníci Celní správy České republiky dostatečně proškoleni k rozpoznání padělků?
- *K rozpoznání padělků obecně, dle mého proškolit nelze, člověk musí mít v povědomí, alespoň částečně značky výrobků a i když toto nemá, v případě pochybností ověřit ze všech možných dostupných zdrojů: internet, COPIS, atd.*
- 10) Myslíte si, že proces „zjednodušeného postupu“ má podíl na menším odhalení porušení práv duševního vlastnictví? Omezili by jste tyto pravomoce?
- *Nemyslím, že by samoschvalovací proces měl vliv na menší odhalení porušení práv duševního vlastnictví.*

Řízený rozhovor č. 3

- 1) Jaké je Vaše zařazení u Celní správy České republiky a čím se konkrétně zabýváte v oblasti duševního vlastnictví?
- *Jsem referentem celního řízení a primárně se zabývám ochranou práv duševního vlastnictví, tzn koordinací na celním úřadě, práce a kontrola zápisů a evidencí v aplikaci COPIS.*
- 2) Kolik let se duševním vlastnictvím zabýváte?
- *Osm let.*
- 3) Myslíte si, že ochrana práv duševního vlastnictví je důležitá? Pokud ano proč?
- *Ano, považuji ji za důležitou. Hlavním důvodem není ochrana výrobců a jejich zájmů, ale ochrana lidstva. Padělky jsou mnohdy vyráběny z nekvalitních produktů, například padělky léků mohou být životu nebezpečné. Hračky mohou*

obsahovat nebezpečná barviva a z praxe vím, že obuv zpravidla obsahuje vysoké koncentrace chemických látek.

4) Myslíte si, že současná právní úprava Evropské unie duševního vlastnictví v celním řízení je dostačující? Popřípadě co by jste v této oblasti změnili?

- *Domnívám se, že je dostačující, nicméně, bylo by dobré unifikovat výši sankcí a s ohledem na enviromentální politiku úpravu likvidace zboží. Měl jsem možnost vidět holandský model likvidace zboží porušující práva duševního vlastnictví a domnívám se, že se jedná o jednu z možných cest.*

5) Myslíte si, že současné interní předpisy Celní správy České republiky v oblasti duševního vlastnictví v celním řízení jsou dostačující?

- *Myslím, že je dostačující.*

6) Co si myslíte o zavedení prahových limitů, které chce zavést Evropská unie při vymáhání práv duševního vlastnictví?

- *V rámci celního úřadu máme téměř všechny expresní přepravce a s ohledem na vzrůstající trend B2C zásilek, nedoporučuji stanovení prahů. Expresní přepravci a pošta jsou hlavním vstupem zboží porušující práva duševního vlastnictví.*

7) Jak vnímáte zástupce majitele práv? Myslíte si, že by měl být upraven postup spolupráce Celní správy České republiky se zástupci majitele práv a postup spolupráce se samotnými majiteli práv?

- *Domnívám se, že je dostatečně upravený.*

8) Myslíte si, že jsou Celní správě České republiky dostatečně sdílené informace majiteli práv o ochranných znacích výrobků?

- *Ano, je to stejný postup, jako v mnoha jiných členských státech Evropské unie.*

9) Myslíte si, že jsou příslušníci Celní správy České republiky dostatečně proškoleni k rozpoznání padělků?

- *Rozhodně ano, když srovnáme s jinými agendami, jež spadají pod Celní správy České republiky.*

10) Myslíte si, že proces „zjednodušeného postupu“ má podíl na menším odhalení porušení práv duševního vlastnictví? Omezili by jste tyto pravomoce?

- *Myslím si, že vliv určitě má, ale omezení je s ohledem na množství zásilek a personální stav nemožné.*

Řízený rozhovor č. 4

1) Jaké je Vaše zařazení u Celní správy České republiky a čím se konkrétně zabýváte v oblasti duševního vlastnictví?

- *Jsem referentem celního řízení.*
- *Prováděnými kontrolami se zaměřujeme na možnost porušování ochranné známky majitelů práv duševního vlastnictví. Na našem celním úřadě se padělky nevyskytují téměř žádné, v minimálním množství řešíme padělané zboží firmy Škoda auto a.s.*

2) Kolik let se duševním vlastnictvím zabýváte?

- *Duševní vlastnictví jsem nedávno převzala po kolegyni, takže pár měsíců, nikoliv let.*

3) Myslíte si, že ochrana práv duševního vlastnictví je důležitá? Pokud ano proč?

- *Důležitá určitě je, jelikož každý má právo svou značku vlastnit a nějakým způsobem ochraňovat před padělateli.*

4) Myslíte si, že současná právní úprava Evropské unie duševního vlastnictví v celním řízení je dostačující? Popřípadě co byste v této oblasti změnili?

- *Myslím si, že ano.*

- 5) Myslíte si, že současné interní předpisy Celní správy České republiky v oblasti duševního vlastnictví v celním řízení jsou dostačující? Případně upravil by jste je?
- *Myslím, že jsou dostačující a neupravovala bych nic. Zatím o žádných nedostatcích nevím...*
- 6) Co si myslíte o zavedení prahových limitů, které chce zavést Evropská unie při vymáhání práv duševního vlastnictví?
- *Bohužel mi žádné prahové limity nejsou zatím známy.*
- 7) Jak vnímáte zástupce majitele práv? Myslíte si, že by měl být upraven postup spolupráce Celní správy České republiky se zástupci majitele práv a postup spolupráce se samotnými majiteli práv?
- *Jak již bylo zodpovězeno u první otázky, nezabývám se duševním vlastnictvím dlouho, navíc na našem územním pracovišti se téměř žádné případy porušování práv duševního vlastnictví nevyskytují, tudíž nemám se zástupci majitelů práv zkušenosti a nemohu soudit.*
- 8) Myslíte si, že jsou Celní správě České republiky dostatečně sdílené informace majiteli práv o ochranných znacích výrobků?
- *Myslím, že bychom mohli být více informováni.*
- 9) Myslíte si, že jsou příslušníci Celní správy České republiky dostatečně proškoleni k rozpoznání padělků?
- *Školení jsem absolvovala pouze jedno, kvůli covidové situaci online, kde nám byly nějaké informace sděleny, ale rozhodně byly nedostačující a chtělo by to více informovanosti.*
- 10) Myslíte si, že proces „zjednodušeného postupu“ má podíl na menším odhalení porušení práv duševního vlastnictví? Omezili by jste tyto pravomoce?
- *Samo schvalovací proces si myslím podíl na menším odhalení mít bude, ale jak bych tyto pravomoci omezila, netuším....*

Řízený rozhovor č. 5

- 1) Jaké je Vaše zařazení u Celní správy České republiky a čím se konkrétně zabýváte v oblasti duševního vlastnictví?
 - *Jsem zařazen na pozici právního referenta na oddělení správního trestání Celního úřadu Praha, které má v gesci i duševní vlastnictví, přičemž činím úkony dle zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, a to hlavně zjednodušené řízení dle ustanovení § 18 daného zákona, nebo ukládání pokut za porušení uvedeného zákona, a to po pravomocném rozsudku příslušného soudu ve věci padělků.*

- 2) Kolik let se duševním vlastnictvím zabýváte?
 - *Uvedenou problematikou se zabývám cca 20 let.*

- 3) Myslíte si, že ochrana práv duševního vlastnictví je důležitá? Pokud ano proč?
 - *Je důležitá, a to z důvodu ochrany práv duševního vlastnictví jejich majitelů a ochrany spotřebitele.*

- 4) Myslíte si, že současná právní úprava Evropské unie duševního vlastnictví v celním řízení je dostačující? Popřípadě co by jste v této oblasti změnili?
 - *Je dostačující. Žádná změna mě nenapadá.*

- 5) Myslíte si, že současné interní předpisy Celní správy České republiky v oblasti duševního vlastnictví v celním řízení jsou dostačující?
 - *Jelikož celní řízení nedělám a jde o složitou problematiku, tak bych doporučoval obrátit se na metodiky duševního vlastnictví.*

- 6) Co si myslíte o zavedení prahových limitů, které chce zavést Evropská unie při vymáhání práv duševního vlastnictví?
 - *O zavedení prahových limitů jsem neslyšel, tak Vám nejsem schopen odpovědět.*

- 7) Jak vnímáte zástupce majitele práv? Myslíte si, že by měl být upraven postup spolupráce Celní správy České republiky se zástupci majitele práv a postup spolupráce se samotnými majiteli práv?
- *Spolupráce se zástupci majitelů práv je různorodá, s některými je radost spolupracovat a s některými naopak, neboť někteří se snaží protlačit za padělek skoro vše, hlavně aby zboží zmizelo z trhu.*
- 8) Myslíte si, že jsou Celní správě České republiky dostatečně sdílené informace majiteli práv o ochranných znacích výrobků?
- *Některé informace ano některé ne, záleží na majitelích práv a jejich žádosti o přijetí opatření na vnitřním trhu.*
- 9) Myslíte si, že jsou příslušníci Celní správy České republiky dostatečně proškoleni k rozpoznání padělků?
- *Já sám jsem žádné školení o rozpoznávání padělků neabsolvoval, a proto nejsem schopen dokonalý padělek rozeznat a ani nevím, zda jiní kolegové padělek rozpoznají či ne, ale obecně se dá říct, že k vyjádření ohledně padělků je příslušný soud nebo majitel práva, příslušníci celní správy rozpoznat padělek nemusí, neboť z jejich strany stačí pouze důvodné podezření, které se buď ukáže jako důvodné nebo nedůvodné.*
- 10) Myslíte si, že proces „zjednodušeného postupu“ má podíl na menším odhalení porušení práv duševního vlastnictví? Omezili by jste tyto pravomoce?
- *O zjednodušeném procesu nemám dostatek informací, a tak Vám nejsem schopen odpovědět.*

6.2 Analýza a interpretace získaných dat z řízených rozhovorů

Výše uvedené rozhovory byly vedeny s kolegy, mimo jednoho, kteří se duševním vlastnictvím zabývají již řadu let. Tito byli osloveni s úmyslem získat relevantní informace k právní úpravě duševního vlastnictví a efektivnosti práce Celní správy České republiky. Je ovšem třeba získat ucelený názor na danou problematiku, a právě z toho důvodu

byl jedním z respondentů kolega, zabývající se touto záležitostí krátkou dobu, který sice nemá takové zkušenosti jako ostatní, není zaběhlý ve standardech, ale je plný očekávání a do celé věci vnáší „čerstvý“ pohled.

Vzhledem k tomu, že první dvě otázky jsou zaměřeny na služební zařazení, které již bylo popsáno v úvodu kapitoly 5.2, a praxi v dané oblasti, která byla rozebrána v úvodu kapitoly 5.2.1, a nemají souvislost s právní úpravou a efektivitou činnosti Celní správy České republiky, nebude otázka č. 1 a otázka č. 2 předmětem analýzy.

Otázka č. 3

Myslíte si, že ochrana práv duševního vlastnictví je důležitá? Pokud ano proč?

V dané otázce se všech pět respondentů v odpovědi shodlo. Ochrana duševního vlastnictví je velice důležitá jak pro majitele práv, jejichž tvůrčí činnost v důsledku posouvá celou společnost a je třeba chránit jejich zájmy, tak i pro konečné spotřebitele. Použití či požití padělku (jedná-li se např. o léky nebo dětské hračky) může mít v důsledku mnohdy fatální následky.

Otázka č. 4

Myslíte si, že současná právní úprava Evropské unie duševního vlastnictví v celním řízení je dostačující? Popřípadě co by jste v této oblasti změnili?

U otázky č. 4 se dva kolegové vyjádřili o něco konkrétněji. Jeden respondent uvádí, že by si v případě zadržení zboží orgány Celní správy České republiky. Jiný respondent, by sjednotil výši sankcí s ohledem na environmentální politiku likvidace zboží. Možný model inspirace by viděl v Holandsku. Tři zbylí dotazovaní uvádějí, že je žádné změny nenapadají. Nicméně se všichni kolegové, vyslovili opět jednoznačně, že současnou právní úpravu Evropské unie duševního vlastnictví v celním řízení shledávají jako dostačující.

Otázka č. 5

Myslíte si, že současné interní předpisy Celní správy České republiky v oblasti duševního vlastnictví v celním řízení jsou dostačující?

Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 dochází ke sjednocení postupů v celním řízení a vnitrostátním trhu a vnitrostátní předpisy nesmí být v rozporu s unijní právní úpravou. Všichni dotazovaní ohodnotili interní předpisy Celní správy České

republiky, stejně jako právní úpravu Evropské unie, jako dostačující a nic by na stávajících předpisech neměnili.

Otázka č. 6

Co si myslíte o zavedení prahových limitů, které chce zavést Evropská unie při vymáhání práv duševního vlastnictví?

Tři dotázaní kolegové o úvaze zavedení prahových limitů Evropskou unií prozatím neslyšeli. Jak uvedl jeden respondent, byla tato myšlenka otevřena některými státy Evropské unie. Česká republika se však s touto myšlenkou neztotožňuje. Kolega z celního řízení na Celním úřadu Zdiby konstatoval, že stanovení prahových limitů nedoporučuje, neboť expresní přepravci a pošta jsou hlavním vstupem zboží porušující práva duševního vlastnictví.

Otázka č. 7

Jak vnímáte zástupce majitele práv? Myslíte si, že by měl být upraven postup spolupráce Celní správy České republiky se zástupci majitele práv a postup spolupráce se samotnými majiteli práv?

Celní správa České republiky je součinnostním orgánem při vymáhání práva duševního vlastnictví majiteli práv. Dva dotazovaní z pěti shledávají spolupráci s majiteli práv a jejich zástupci jako vyhovující. Jeden kolega názor na úpravu spolupráce nemá, vzhledem ke krátké působnosti v oboru a dva kolegové uvádějí, že se nedá jednoznačně říci, zda je spolupráce vyhovující.

Otázka č. 8

Myslíte si, že jsou Celní správě České republiky dostatečně sdílené informace majiteli práv o ochranných znacích výrobků?

U otázky č. 8 se čtyři respondenti shodli, že Celní správa České republiky není dostatečně informována majiteli práv duševního vlastnictví k rozpoznání padělků. Jeden kolega se domnívá, že informace k rozpoznání padělků jsou dostačující.

Poznámka autora: V rozhovoru č. 2 dotazovaný respondent navrhuje: „*Zároveň by mohly lépe, přehledněji a více informovat intranetové stránky*“ Tento druh informací nelze

prezentovat na intranetových stránkách, z důvodu ochrany údajů a potřeby zpřístupnění pouze určitému okruhu pracovníků.

Otázka č. 9

Myslíte si, že jsou příslušníci Celní správy České republiky dostatečně proškoleni k rozpoznání padělků?

U této otázky zaznamenal autor nejvíce odchylných odpovědí. Nicméně dva z pěti kolegů si myslí, že informovanost příslušníků Celní správy České republiky je adekvátní. Kolega zabývající se ochranou duševního vlastnictví na pozici právního referenta dvacet let uvádí, že žádné školení neabsolvoval. Pro úplnost autor uvádí, že pro potřeby služebního zařazení právního referenta není školení na rozpoznání padělků potřebné. Další respondent uvádí, že k rozpoznání padělků proškolit nelze (příslušník musí mít povědomí o značkách a znalost aplikací Celní správy České republiky. Pouze jeden dotazovaný uvádí, že školení nejsou dostačující.

Otázka č. 10

Myslíte si, že proces „zjednodušeného postupu“ má podíl na menším odhalení porušení práv duševního vlastnictví? Omezili by jste tyto pravomoce?

Proces „zjednodušeného postupu“ je propuštění dopravy samotnou firmou do 30 minut od oznámení přijetí, bez kontroly Celní správy České republiky (pokud není doprava identifikována jako riziková). Jeden z dotazovaných kolegů se domnívá, že za těchto okolností je možný menší počet odhalení porušování práv duševního vlastnictví. Tři kolegové tuto myšlenku nesdílejí. Nicméně jeden z nich uvádí, že tento proces může vést k recidivě jednání z oblasti porušování práv duševního vlastnictví. Poslední kolega z odboru Právní není zařazen na celním oddělení, nemá tedy dostatečné informace o „zjednodušeném postupu“. Nelze tedy potvrdit, že by vysoký stupeň elektronizace v Celní správě České republiky měl za následek menší odhalení porušení práv duševního vlastnictví.

7 Výsledky a diskuse

Tato kapitola bude věnována shrnutí výsledků získaných analýzou právní oblasti ochrany duševního vlastnictví v oblasti celního řízení a dat získaných z provedených řízených rozhovorů. Vzhledem k zaměření diplomové práce se bude autor zabývat pouze právní úpravou ochrany duševního vlastnictví vztahující se k činnosti Celní správy České republiky. Autor dále zhodnotí, zda je postup a oprávnění Celní správy České republiky dostatečně efektivní. Na základě zjištěných a sumarizovaných dat budou autorem vyvozeny závěry a budou navržena opatření k efektivnosti činnosti Celní správy České republiky.

7.1 Zjištěné nedostatky v právní úpravě ochrany duševního vlastnictví

Počátky problematiky vymáhání duševního vlastnictví Celní správou České republiky se datují do roku 1995. Stávající právní úpravu představuje v této oblasti především Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 a zákon č. 355/2014 Sb., zákon o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví. Legislativa Evropské unie v současné době slučuje více právních systémů, které jsou více méně kompromisem 27 členských států. Oblast duševního vlastnictví je velmi rozsáhlá.

7.1.1 Zjištěné nedostatky v právní úpravě Evropské unie

Právní úpravě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 není v podstatě co vytknout, což také vyplývá z otázky č. 4 řízených rozhovorů. Nicméně určité nedostatky byly autorem diplomové práce shledány. Jedná se o článek číslo 16, který v odstavci 2 písmeno d) uvádí, možnost celním úřadem rozhodnout o pozastavení platnosti opatření celních orgánů v případě bezdůvodného nezahájení řízení. Výsledkem toho článku je, že držiteli rozhodnutí je sice pozastaveno opatření celních orgánů, ale v případě zjištění porušení práv duševního vlastnictví při každém dalším dovozu (po dobu pozastavení opatření) je držitel práva po upozornění celními orgány na porušení práv duševního vlastnictví oprávněn v konkrétním případě podat žádost o přijetí opatření na dovážené zboží. Což v důsledku nevede k žádné sankci za nečinnost držiteli práv, nýbrž k zatížení celního úřadu, který eviduje jednotlivé žádosti.

Druhým zjištěným nedostatkem jsou stanovené jednodenní lhůty celním orgánům v člancích 17, 18 a 26 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, kde je uvedeno: „*Celní orgány oznámí deklarantovi nebo držiteli zboží pozastavení propuštění zboží nebo jeho zadržení do jednoho pracovního dne od pozastavení propuštění zboží nebo jeho zadržení*“ (Nařízení č. 608/2013), které jsou dosti radikální. Pokud by tato lhůta nebyla dodržena, mohlo by dojít k vrácení pozastaveného či zadrženého zboží.

7.1.2 Zjištěné nedostatky v národní právní úpravě

Jak již bylo zmíněno v úvodu této kapitoly důležitým národním zákonem v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví Celní správy České republiky je zákon č. 355/2014 Sb., zákon o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, který musí být v souladu unijní právní úpravou, neboť přebírá její pojmy a principy. Výrazná změna by tedy byla v rozporu s jednotným postupem. Přesto autor diplomové práce viděl nedostatek v § 49 Náhrada nákladů. Celní správa České republiky stanoví výši vzniklých nákladů, osobě, které vznikla povinnost náklady uhradit, dosahuje-li tato výše alespoň 100 Kč. (Zákon č. 355/2014 Sb.) Vezmeme-li v úvahu, že zničení zboží v malých zásilkách (které jsou charakterizovány v kapitole 4.2.4) mnohdy nedosahuje výše 100 Kč (především na poštách) a četnost těchto zásilek, je zřejmé, že v konečném součtu vzniknou orgánům Celní správy České republiky značné náklady.

7.2 Návrhy na odstranění nedostatků v právní úpravě

Návrh autora na odstranění prvního zmíněného nedostatku v unijní právní úpravě, konkrétně v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, v článku 16 odstavec 2 písmeno d) z původního znění:

„2. Příslušný celní útvar může rozhodnout o pozastavení platnosti opatření celních orgánů ve lhůtě, ve které mají tyto orgány přijmout opatření, pokud držitel rozhodnutí:

- a) neplní oznamovací povinnosti podle článku 15;*
- b) nesplnil povinnosti podle čl. 19 odst. 3, pokud jde o vrácení vzorků;*
- c) neplní povinnosti podle čl. 29 odst. 1 a 3 týkající se nákladů a překladů;*
- d) bez závažného důvodu nezahájí řízení stanovená v čl. 23 odst. 3 nebo čl. 26 odst. 9.“*

Na nové znění:

2. Příslušný celní útvar může rozhodnout o pozastavení platnosti opatření celních orgánů ve lhůtě, ve které mají tyto orgány přijmout opatření, pokud držitel rozhodnutí:
 - a) neplní oznamovací povinnosti podle článku 15;
 - b) nesplnil povinnosti podle čl. 19 odst. 3, pokud jde o vrácení vzorků;
 - c) neplní povinnosti podle čl. 29 odst. 1 a 3 týkající se nákladů a překladů;
 - d) bez závažného důvodu nezahájí řízení stanovená v čl. 23 odst. 3 nebo čl. 26 odst. 9 budou následující žádosti o přijetí opatření zpoplatněny dle národní právní úpravy příslušného státu.

(Nařízení č. 608/2013)

U druhého zjištěného nedostatku v člancích 17, 18 a 26 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013, kde je uvedeno „*Celní orgány oznámí deklarantovi nebo držiteli zboží pozastavení propuštění zboží nebo jeho zadržení do jednoho pracovního dne od pozastavení propuštění zboží nebo jeho zadržení*“

Navrhuje autor změnu z původního znění na znění:

Celní orgány oznámí deklarantovi nebo držiteli zboží pozastavení propuštění zboží nebo jeho zadržení do tří pracovních dnů od pozastavení propuštění zboží nebo jeho zadržení. (Nařízení č. 608/2013) Změna z jednoho dne na tři dny je efektivnější. Jak již bylo výše uvedeno, lhůta jednoho dne by mohla vést k vrácení pozastaveného či zadrženého zboží, jedná se tedy o prodloužení lhůty ve prospěch Celní správy České republiky i deklaranta nebo držitele zboží.

Autor dále navrhuje vložení deklarace o vymáhání práv, které by bylo neodvislé od množství zadrženého zboží. Tento návrh je závislý od prahových limitů, které nastavují samotní majitelé práv či jejich zástupci. Pokud by byla tato deklarace vložena, majitelé práv nebo jejich zástupci by se museli zabývat pozastaveným nebo zadrženým zbožím i v případě několika málo kusů. Tato deklarace by zároveň vedla k efektivnosti Celní správy České republiky.

Zákonem č. 355/2014 Sb., zákon o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, je v § 49 upravena náhrada nákladů. Autor diplomové práce navrhuje původní znění § 49 odstavec 1 „*Vznikne-li osobě*

povinnost uhradit náklady, které vznikly orgánu celní správy podle tohoto zákona nebo podle nařízení Evropské unie, orgán celní správy stanoví výši těchto nákladů, dosahuje-li tato výše alespoň 100 Kč.“ (Zákon č. 355/2014 Sb.)

Nahradit zněním:

Vznikne-li osobě povinnost uhradit náklady, které vznikly orgánu celní správy podle tohoto zákona nebo podle nařízení Evropské unie, orgán celní správy stanoví výši těchto nákladů. Změna je navrhována z důvodu eliminace vzniklých nákladů Celní správě České republiky právě při výše zmíněných nákladů při ničení zboží malých zásilek.

7.3 Návrhy opatření k efektivnosti Celní správy České republiky

Z pohledu celního řízení je pro odhalování porušení práv duševního vlastnictví velmi důležitá spolupráce majitelů práv a jejich zástupců. V současné době je dovoz enormní a záleží na kvalitě a množství informací jimi poskytnutými. Tyto informace musí být dále předávány prostřednictvím různých školení.

Při nástupu k Celní správě České republiky (stejně jako u ostatních bezpečnostních sborů) absolvuje každý příslušník, v délce čtyř měsíců, základní celní kurz, ve kterém získá celkové povědomí o celní problematice. Jedná se tedy o všeobecné informace, které je ale dále třeba rozvíjet, některé problematiky na celním kurzu ani nejsou probírány (v rámci poskytnuté časové dotaze kurzu). Jsou také příslušníci, kteří tento kurz absolvovali před více lety, přestoupili na jiný odbor, neustálá změna zákonů provázající jejich činnost. Z tohoto důvodu vidím jako nezbytné neustálé vzdělávání prostřednictvím specializačních kurzů, týkajících se dané specializace příslušníka. Z řízených rozhovorů je zřejmé, že ne všichni příslušníci jsou takto proškolení. Celní správa České republiky potřebuje větší množství erudovaných příslušníků.

Dále je třeba řádné proškolení na externí ale také interní aplikace, které příslušníci musí denně ke svému povolání používat. Zaměříme-li se na celní řízení v oblasti porušování práv duševního vlastnictví jedná se zejména o interní aplikaci COPIS. V rámci efektivnosti je třeba sjednotit zápis daných případů, vytvořit zjednodušené vyhledávání např. na různé druhy porušení práv duševního vlastnictví. Bohužel v této aplikaci nejsou registrována veškerá registrována práva v Evropské unii (obsahují jen část), jsou zde uvedena pouze ta práva, o jejichž ochranu požádali sami majitelé práv nebo jejich zástupci. Což nás opět vrací ke kvalitě a množství informací získaných od majitelů práv

a jejich zástupců. Jedná se sice o jejich svobodnou vůli sdělení informací, přesto nedostatek poskytnutých informací nepříspěvá k efektivnosti vykonávané práce Celní správy České republiky.

8 Závěr

Jedním z globálních problémů je porušování práv duševního vlastnictví, na jehož řešení se aktivně mimo jiné podílí i Celní správa České republiky. Současné módní trendy radí vsadit na osobitý vzhled a styl, vyšší kvalitu a eleganci. Ne ovšem každý si může ve své životní situaci dovolit koupit originální zboží či výrobky. Padělatelé této situace využívají a vytvářejí na trhu těmto spotřebitelům nabídku zboží nebo výrobků stejného designu za zlomek maloobchodní ceny. Ne každý spotřebitel si uvědomuje, že koupí tohoto výrobku může ohrozit vlastní zdraví nebo zdraví někoho blízkého, ale ani to, že Česká republika přichází koupí toho zboží o několik miliard korun ročně na daních. Poptávka po zboží je vysoká, a to vše nahrává k padělání oblečení, elektroniky, léčiv, hraček a spoustu jiných výrobků či zboží. Nejčastějším způsobem transferu padělků ze zemí, které nejsou součástí Evropské unie (tzv. třetí země) do České republiky, tedy území Evropského společenství, je především prostřednictvím silniční a letecké dopravy, kde následně prochází celním řízením.

Vymáhání práv duševního vlastnictví za rok 2020 bylo poznamenáno celosvětovou pandemií covid-19, zejména vnitřní trh, kdy mnoho podnikatelů bylo nuceno uzavřít na základě vládního nařízení své provozovny, což vedlo k menšímu množství kontrol Celní správy České republiky. Z provedené analýzy bylo v celním řízení v roce 2020 odhaleno 248 726 kusů/párů zboží podezřelého z porušení práv ochranné známky v celkové hodnotě 58 468 445 Kč. Nejvyšší škody byly způsobeny padělkami v kategorii oblečení v hodnotě 17 515 207 Kč, následované kategorií hodinky v hodnotě 12 010 100 Kč.

Celní správa České republiky je aktivně zapojena do celosvětové ochrany práv duševního vlastnictví, přičemž její kompetence jsou stanoveny evropskou a národní legislativou. Analýzou právních předpisů Celní správy České republiky a následným zkoumáním byly zjištěny parciální nedostatky Evropské legislativy, konkrétně v pozastavení platnosti opatření celních orgánů v případě bezdůvodného nezahájení řízení. Jedná se sice o druh sankce vůči držiteli rozhodnutí v případě jeho nečinnosti, která ve výsledku vede k většímu zatížení celního úřadu. Z tohoto důvodu autor navrhuje zpoplatnění následně podané žádosti o přijetí opatření držitelem rozhodnutí po dobu pozastavení platnosti opatření pro bezdůvodné nezahájení řízení. Druhým zjištěným nedostatkem Evropské legislativy je jednodenní délka lhůty stanovená pro celní orgány k oznámení deklarantovi nebo držiteli zboží pozastavení propuštění zboží nebo jeho

zadržení. Jde o striktní lhůtu, která by mohla mít za následek nesplnění, v rámci velké zaměstnanosti příslušníků Celní správy České republiky, podmínky. Autor z tohoto důvodu navrhuje prodloužení stanovené lhůty na tři dny. Poslední zjištěný nedostatek právní úpravy se týká národní legislativy, a to zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, § 49 Náhrada nákladů. Celní správa České republiky stanoví výši vzniklých nákladů osobě mající povinnost náklady uhradit, pouze v případě dosahují-li tyto náklady alespoň 100 Kč. V případě ničení malých zásilek, především těch poštovních, mnohdy přesahujícím částku 100 Kč a více. I když není vyhotovena žádná analýza na náklady zničených malých zásilek do 100 Kč v jednom kalendářním roce, je zřejmé, že Celní správa České republiky přichází likvidací malých zásilek ročně o nemalé částky. Proto autor navrhuje v § 49 stanovení výše nákladů vzniklých celním orgánům osobě, které tato povinnost vznikla, bez stanoveného limitu 100 Kč.

Práce v oblasti odhalování porušení práv duševního vlastnictví je velmi náročná. Celní správa České republiky musí v rámci celního řízení ověřit značné množství dovozních operací. Vyráběné padělky jsou čím dál tím více podobné originálu a jejich odhalení, nejen v celním řízení, je značně závislá na spolupráci a sdílení informací samotnými majiteli práv a na erudovaných příslušnících Celní správy České republiky. Na základě kvalitativního výzkumu byl zjištěn jako hlavní nedostatek efektivnosti Celní správy České republiky v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví nedostatečné proškolení příslušníků v dané problematice a základních interních a externích aplikacích. Uvedené zjištěné nedostatky a návrhy na jejich eliminaci mají vést Celní správu České republiky k efektivnější činnosti.

9 Seznam použitých zdrojů

Bibliografická citace

ČADA, Karel a Jan NECKÁŘ. *Průmyslověprávní informace*. Praha: Karolinum, 2002. Právo (ANAG). ISBN 80-246-0314-4.

KOUKAL, Pavel a Jan NECKÁŘ. *Autorská práva a práva související v daňových souvislostech*. Olomouc: ANAG, 2011. Právo (ANAG). ISBN 978-807-2636-877.

Periodika

KRČMÁŘOVÁ, Markéta. Duševní vlastnictví a nová legislativa. *Clo-Douane*. Typos, 2015, 2015(49), 10-11. ISSN 0323-0023.

Webové stránky a příspěvky na webových stránkách

AGREEMENT ON TRADE-RELATED ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS [online]. WORLD TRADE ORGANIZATION [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf

BENEŠ, Marek. Autorské právo. *Patent na rozum* [online]. c2015 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://patentnarozum.eu/lekce/autorske-pravo>

Celní správa České republiky. *Celní správa České republiky* [online]. Generální ředitelství cel Praha, prosinec 2015, 2015 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Documents/brozura-CS.pdf#search=novodob%C3%A1%20historie>

CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY: Kompetence [online]. Generální ředitelství cel [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx>

ČERMÁK, Karel, Eva KOPLÍKOVÁ a Lukáš LORENC. Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy české republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví. *Informační systém prosazování práv z duševního vlastnictví* [online]. Elso group, 2007 [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: <http://www.dusevni vlastnictvi.cz/images/dokumenty/Methodika04.pdf>

Dohoda o právech duševního vlastnictví souvisejících s obchodem TRIPS. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. Sdružení obrany spotřebitelů, [2012], 19.12.2002 [cit. 2020-12-19]. Dostupné z: https://www.businessinfo.cz/navody/dohoda-o-pravech-dusevniho-vlastnictvi/#Obsah_dohody

Druhy právních předpisů EU [online]. Evropská unie, © 1995-2020 [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/types-eu-law_cs#primrn-a-sekundern-prvo

Evropská patentová úmluva (EPC) [online]. Úřad průmyslového vlastnictví, 2018 [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: [https://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/evropska-patentova-umluva-\(epc\).html](https://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/evropska-patentova-umluva-(epc).html)

Fakta a čísla o Evropské unii: Duševní, průmyslové a obchodní vlastnictví [online]. Udo Bux, Evropský parlament, 2020 [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/36/dusevni-prumyslove-a-obchodni-vlastnictvi>

Harmonizované vnitrostátní právní předpisy o ochraně (průmyslových) vzorů [online]. EUR - Lex, 2016 [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:31998L0071>

HOŠŤÁLKOVÁ, Dana. Informace o změnách v celní problematice v návaznosti na legislativu ČR a EU – obecné aspekty: Prezentace Celní správy České republiky [online]. In: . 2016, s. 1- 28 [cit. 2016-09-05]. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-praha-ruzyne/aktuality/SiteAssets/Stranky/prezentace-pro-deklaranskou-verejno/CELNÍ_ZÁKON_PREZENTACEI_13.4.2016.pptx

JEŽEK, Jiří, Jindřich ŠPAČEK, David ŠTROS, et al. PROSAZOVÁNÍ PRÁV Z DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ: Učební texty. *Informační systém prosazování práv z duševního vlastnictví* [online]. 2003, 2003 [cit. 2020-12-30]. Dostupné z: <http://www.dusevni vlastnictvi.cz/images/dokumenty/prosazovanipravdusevni vlastnictvi.pdf>

MEZINÁRODNÍ OCHRANNÁ ZNÁMKA [online]. Miroslav Černý, 2002 [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/mezinarodni-ochranna-znamka-16036.html>

Mezinárodní smlouvy spravované WIPO. *Úřad průmyslového vlastnictví* [online]. [cit. 2020-12-19]. Dostupné z: <https://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/mezinarodni-smlouvy-spravovane-wipo.html>

MUNKOVÁ, Jindřiška, Ladislav JAKL, Hans-Georg LANDFERMANN a Cornelius RENNEN. Prosazování práv z duševního vlastnictví: Učební texty. *Informační systém prosazování práv z duševního vlastnictví* [online]. ELSO group, 2007 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <http://www.dusevni vlastnictvi.cz/images/dokumenty/TextyIfinal.pdf>

NOVÁK, Pavel, Karel ŠINDELKA a Michael KAŠPAR. Prosazování práv z duševního vlastnictví: učební texty. *Informační systém prosazování práv z duševního vlastnictví* [online]. ELSO group 2007, [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: <http://www.dusevni vlastnictvi.cz/images/dokumenty/TextyIIfinal.pdf>

Ochrana práv duševního vlastnictví [online]. Celní správa České republiky [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-dusevniho-vlastnictvi/Stranky/default.aspx>

Ochrana práv duševního vlastnictví: Základní informace [online]. Celní správa České republiky, 2018 [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-dusevniho-vlastnictvi/Stranky/zakladni-informace.aspx>

Ostatní mezinárodní dohody v oblasti práv k duševnímu vlastnictví [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2009 [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument6205.html>

Právo členského státu - Česká republika: Informace o právním systému a přehled právních předpisů České republiky [online]. Portál evropské e-Justice, 2020 [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-cz-maximizeMS-cs.do?member=1

Právo duševního vlastnictví [online]. MaurLegal advokátní kancelář, c2016 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/oblasti-specializace/pravo-dusevniho-vlastnictvi/a-31/>

Práva duševního vlastnictví – vymáhání celními orgány [online]. EUR-Lex, 2017 [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/LSU/?uri=CELEX:32013R0608>

Zeměpisná označení a jejich ochrana [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2011 [cit. 2020-12-27]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/45738/51600/587664/priloha001.pdf>

Vynálezy / Patenty [online]. Úřad průmyslového vlastnictví, 2019 [cit. 2020-12-30]. Dostupné z: <https://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/vynalezy-patenty.html>

ZJEDNODUŠENÉ POSTUPY V CELNÍM ŘÍZENÍ [online]. Celní správa České republiky, 2019 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: [https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-ustecky-kraj/aktuality/SiteAssets/Stranky/zjednodusene-postupy-v-celnim-rizeni/let%C3%A1k%20ZJP%20\(A5\).pdf](https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-ustecky-kraj/aktuality/SiteAssets/Stranky/zjednodusene-postupy-v-celnim-rizeni/let%C3%A1k%20ZJP%20(A5).pdf)

Oficiální dokumenty

ČESKÁ REPUBLIKA. Ústava České republiky. In: *https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu*. Praha: Ministerstvo vnitra ve Vydavatelství a nakladatelství MV ČR, [1992], ročník 1993, částka 1, číslo 1.

European Patent Convention: Convention on the Grant of European Patents (European Patent Convention) [online]. European Patent Office, 17th edition / November 2020n. 1. [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 608/2013. In: *L 181/15*. Štrasburk, 2013, ročník 2013.

PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) č. 1352/2013. In: *L 341/10*. Štrasburk, 2013, ročník 2013.

VYHLÁŠKA č. 32/1985 Sb., ministra zahraničních věcí o Úmluvě o ochraně výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému rozmnožování jejich zvukových záznamů. In: *Sbírka zákonů.* 1985, ročník 1985, částka 7, číslo 32.

VYHLÁŠKA č. 67/1967 Sb., ministra zahraničních věcí o Madridské dohodě o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek ze dne 14. dubna 1891, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934 a v Nice dne 15. června 1957. In: *Sbírka zákonů.* Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, 1967, ročník 1967, částka 26, číslo 67.

VYHLÁŠKA č. 69/1975 Sb. Ministra zahraničních věcí ze dne 13. ledna 1975 o Úmluvě o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967. In: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>. Praha: Ministr zahraničních věcí, [1975], ročník 1975, částka 19, číslo 69.

VYHLÁŠKA č. 90/1962 Sb., ministra zahraničních věcí ze dne 17. srpna 1962. In: *Sbírka zákonů.* Praha: Ministr zahraničních věcí, 1962, ročník 1962, částka 47, číslo 92.

VYHLÁŠKA č. 133/1980 Sb., ministra zahraničních věcí ze dne 8. července 1980 o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971. In: *Sbírka zákonů.* Praha: Ministr zahraničních věcí, 1980, ročník 1980, částka 32, číslo 133.

VYHLÁŠKA č. 358/2014 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví. In: *Sbírka zákonů.* 2014, ročník 2014, částka 142, číslo 358.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In: *Sbírka zákonů.* 2000, ročník 2000, částka 36.

Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví. In: *Sbírka zákonů.* 2014, ročník 2014, částka 142, číslo 355.

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách). In: *Sbírka zákonů.* 2003, ročník 2003, částka 147, číslo 478.

Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech. In: *Sbírka zákonů.* 1992, ročník 1992, částka 96, číslo 478.

Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích. In: *Sbírka zákonů.* 1990, ročník 1990, částka 86, číslo 527.

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. In: Sbirka zákonů. 1992, ročník 1992, částka 130, číslo 634.

10 Přílohy

Příloha č. 1 – Žádost o přijetí opatření

Příloha č. 2 – Žádost o prodloužení lhůty